

Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting

Minima-effectrapportage gemeente Utrecht 2025

De invloed van landelijke en gemeentelijke maatregelen op de financiële positie van inwoners met lage inkomens

Jasja Bos, Corinne van Gaalen

18 april 2025

Minima-effectrapportage gemeente Utrecht 2025

De invloed van landelijke en gemeentelijke maatregelen op de financiële positie van inwoners met lage inkomens

Auteurs

Jasja Bos

Corinne van Gaalen

Nibud, 18 april 2025

In opdracht van de gemeente Utrecht

Voorwoord

Het Nibud (Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting) is een onafhankelijke stichting zonder winstoogmerk. Ons doel is het voorkomen van geldproblemen. Naast het verzamelen, berekenen en bijhouden van basiscijfers, doet of initieert het Nibud ook onderzoek naar andere aspecten over omgaan met geld. Daarbij spelen gedragsaspecten een belangrijke rol. Daarmee kunnen we snel inspelen op maatschappelijke ontwikkelingen.

Het Nibud is gespecialiseerd in het maken van de vertaalslag van de verzamelde data en kennis over de huishoudfinanciën in methodes, materialen en tools. Daarbij wordt voortdurend voeling gehouden met de actualiteit en de praktijk van alledag.

We gaan uit van drie niveaus van voorlichting en financiële educatie: direct voor het publiek (via onze websites, (sociale) media, interactieve tools, voorlichtingsmaterialen, hulpmiddelen en de helpdesk), via onderwijs/educatie door derden en door deskundigheidsbevordering van professionals. Als kenniscentrum vervult het Nibud ook een adviesrol naar derden.

Bij dit alles gaat het Nibud uit van een standaardmethode van begroten. Dit resulteert in een reeks voorbeeldbegrotingen met referentiecijfers die zijn gebaseerd op empirisch wetenschappelijk onderzoek. Het Nibud stelt de keuzevrijheid en de eigen verantwoordelijkheid van de huishoudens voorop.

Het Nibud geeft gemeenten meer inzicht in het effect van hun minimabeleid. Door middel van een minima-effectrapportage (MER) helpt het Nibud gemeenten het geld bestemd voor minimabeleid, optimaal te besteden.

Deze rapportage is uitgevoerd door het Nibud, in opdracht van de gemeente Utrecht. Met dit onderzoek wil de gemeente Utrecht inzicht krijgen in de effecten van haar minimabeleid.

Utrecht, april 2025

Inhoud

1	Inleiding	5
1.1	Centrale vraag	5
1.2	Kern minima-effectrapportage	5
1.2.1	Huishoudtypen	5
1.2.2	Inkomensniveaus	6
1.2.3	Armoedeval	6
1.2.4	Voorbeeldhuur	6
1.3	Leeswijzer	7
2	Onderzoeksmethode: begrotingen	8
2.1	Inleiding	8
2.2	Inkomsten	8
2.3	Uitgaven: Basispakket & Sociale participatie	9
2.4	Uitgavensoorten	10
2.5	Voorwaarden aan de begrotingen	11
2.6	De begrotingen	11
3	Minimabeleid	13
3.1	Landelijk beleid	13
3.2	Lokaal minimabeleid	16
3.2.1	Lokaal kwijtscheldingsbeleid	16
3.2.2	Collectieve (aanvullende) zorgverzekering	17
3.2.3	De U-pas	17
3.2.4	Extra kindtegoed	17
3.2.5	Individuele Inkomenstoeslag	18
3.2.6	Bijzondere bijstand	18
3.2.7	Kinderopvang en peuterspeelzaal	18
3.3	Huishoudens met een zorgvraag	19
3.3.1	Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)	20
3.3.2	Belastingaftrek specifieke zorgkosten	20
3.3.3	Tegemoetkoming Zorgkosten	20
3.3.4	Meerkosten huishoudens met zorgvraag	20
4	Resultaten	25
4.1	Bestedingsruimte per huishoudtype	25
4.2	Armoedeval	28
4.2.1	Uitstroomval	28
4.2.2	Doorstroomval	29
4.3	Huishoudens met langdurig een laag inkomen	29
5	Conclusies en aanbevelingen	31
5.1	Voorwaarden	31
5.2	Bestedingsruimte en armoedeval	31
5.3	Aanbevelingen	32
Bijlage 1 Verantwoording uitgaven		38
Bijlage 2 Begrotingen		41

1 Inleiding

1.1 Centrale vraag

Iedere gemeente beschikt over mogelijkheden om invloed uit te oefenen op de financiële positie van inwoners met lage inkomens. Dat kan bijvoorbeeld door het kwijtschelden van gemeentelijke heffingen en/ of door bijzondere bijstand. Het is echter niet direct zichtbaar wat in de praktijk de effecten van die maatregelen zijn op het budget van verschillende groepen huishoudens.

De centrale vraag van dit onderzoek luidt:

Wat is het effect van landelijke en lokale inkomensondersteunende regelingen op de financiële positie van huishoudens met een laag inkomen in de gemeente Utrecht?

Bekeken wordt welke groepen huishoudens in de gemeente goed profiteren van de verschillende inkomensondersteunende maatregelen en welke groepen minder goed. Ook maakt deze rapportage een eventuele armoedeval inzichtelijk.

1.2 Kern minima-effectrapportage

Om tot een antwoord te komen op de centrale vraag, worden voor een aantal voorbeeldsituaties alle inkomsten geïventariseerd. Hierbij wordt rekening gehouden met alle landelijke en gemeentelijke inkomensondersteunende maatregelen. Dit inkomen zal in een begroting worden afgezet tegen de minimale uitgaven waarmee huishoudens met een laag inkomen worden geconfronteerd. De minimale uitgaven zijn gebaseerd op de Nibud methode van budgetteren, aangevuld met lokale tarieven en tegemoetkomingen.

1.2.1 Huishoudtypen

In deze minima-effectrapportage wordt voor een aantal huishoudtypen de bestedingsruimte inzichtelijk gemaakt. In overleg met de gemeente Utrecht is een keuze gemaakt voor de volgende voorbeeldsituaties:

1. Een alleenstaande onder de AOW-gerechtigde leeftijd;
2. Een alleenstaande vanaf de AOW-gerechtigde leeftijd;
3. Een alleenstaande oudere met onvolledig AOW en een AIO-aanvulling;
4. Een eenoudergezin met twee jonge kinderen (5 en 3 jaar);
5. Een eenoudergezin met twee oudere kinderen (16 en 14 jaar);
6. Een paar zonder kinderen onder de AOW-gerechtigde leeftijd;
7. Een ouder paar vanaf de AOW-gerechtigde leeftijd;
8. Een ouder paar met onvolledig AOW en een AIO-aanvulling;
9. Een paar met twee jonge kinderen (5 en 3 jaar);
10. Een paar met twee oudere kinderen (16 en 14 jaar);
11. Een paar met vier kinderen (15, 13, 11 en 8 jaar);
12. Een alleenstaande onder de AOW-leeftijd met een licht verstandelijke beperking;
13. Een alleenstaande vanaf de AOW-leeftijd met een motorische beperking.

1.2.2 Inkomensniveaus

De rapportage laat zien welke effecten de landelijke en gemeentelijke maatregelen hebben op de financiële positie van de huishoudtypen bij verschillende inkomensniveaus. In overleg met de gemeente Utrecht is in dit rapport gekozen om begrotingen op te stellen met de volgende inkomensniveaus: bijstands-/AOW-/AIO-niveau en voor 110, 125, 130, 140 en 150 procent van de bijstandsnorm.

Voor alleenstaande ouders is aangesloten bij de berekening van de inkomensgrenzen voor het minimabeleid in de gemeente Utrecht, waarbij rekening wordt gehouden met de alleenstaande ouderkop in het kindgebonden budget. De inkomensgrenzen worden als volgt berekend (125 procent is als voorbeeld genomen):

$$(\text{bijstandsnorm} + \text{alleenstaande ouderkop}) * 1,25 - \text{alleenstaande ouderkop}$$

Dit inkomen wordt vervolgens op de gebruikelijke manier gebruteerd, waarbij geen rekening wordt gehouden met de inkomensafhankelijke combinatiekorting. De inkomensgrens voor alleenstaande ouders is daarmee feitelijk hoger dan 125 procent van de geldende bijstandsnorm en komt uit op 130 procent. Daarom worden in de begrotingen van alleenstaande ouders de gemeentelijke vergoedingen die doorlopen tot 125 procent ook meegenomen op 130 procent.

1.2.3 Armoedeval

Het kan voorkomen dat een huishouden met een hoger inkomen minder overhoudt dan met een lager inkomen, nadat rekening is gehouden met alle noodzakelijke uitgaven. Bijvoorbeeld doordat er geen recht meer is op inkomensondersteunende regelingen. Als een dergelijke armoedeval zich voordoet binnen de gestelde kaders, dan blijkt dat uit de resultaten van dit onderzoek.

Hierbij onderscheiden we twee soorten armoedevallen, namelijk een armoedeval bij uitstroom uit een bijstandsuitkering naar betaald werk (werkloosheidsval/uitstroomval) en een armoedeval bij het meer gaan verdienen (doorstroomval).

Bij huishoudens boven de AOW-gerechtigde leeftijd wordt officieel niet gesproken van een armoedeval, omdat deze gewoonlijk geen inkomensstijging meemaken. Toch kan er bij hen ook sprake zijn van een geringere vrije bestedingsmogelijkheid bij een hoger inkomen.

1.2.4 Voorbeeldhuur

Uit het Woononderzoek Nederland (WoON) van het CBS komt naar voren dat 96 procent van de huishoudens die de bijstandsuitkering als belangrijkste inkomstenbron hebben, in een huurwoning woont. Op basis hiervan gaan we er in deze rapportage van uit dat huishoudens in een huurwoning wonen.

De huur vormt in de meeste huishoudens de hoogste uitgave op de begroting. De huurprijzen in dit onderzoek zijn vastgesteld in overleg met de gemeente. Hierbij gaan we uit van vaak voorkomende huren voor inwoners van de gemeente Utrecht met een laag inkomen.

In de begrotingen rekenen we met de aftoppingsgrenzen uit de huurtoeslag. Die zijn € 682 voor één- en tweepersoonshuishoudens en € 731 voor drie- en meer-persoonshuishoudens.

1.3 Leeswijzer

Het rapport is als volgt opgebouwd: In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de onderzoeksmethode. Hoofdstuk 3 geeft een toelichting op de landelijke en lokale inkomensondersteunende regelingen. In hoofdstuk 4 worden de resultaten weergegeven: Wat is de bestedingsruimte van de onderzochte huishoudtypen? En wat zijn de effecten van het minimabeleid op de financiële positie van deze huishoudens? Ten slotte staan in hoofdstuk 5 de conclusies en aanbevelingen van het rapport. In de bijlagen wordt meer informatie gegeven over bronnen van de referentiecijfers en staan de begrotingen per huishoudtype naar inkomen.

2 Onderzoeksmethode: begrotingen

2.1 Inleiding

Om het effect van inkomensondersteunende regelingen op de financiële positie van huishoudens te berekenen, maakt het Nibud gebruik van begrotingen. Uit deze begrotingen zijn de inkomsten en uitgaven van de huishoudens af te lezen.

De begrotingen in deze rapportage zijn gemaakt voor verschillende huishoudtypen op verschillende inkomensniveaus. Hierbij gaan we ervan uit dat huishoudens in een huurwoning wonen.

De begrotingen zijn voor groepen van huishoudens. De bedragen in de begrotingen zijn gemiddelden; in werkelijkheid zal de financiële situatie van de individuele huishoudens er anders uitzien. De begroting laat dus niet zien in hoeverre een individueel huishouden een sluitende begroting heeft. Wel wordt duidelijk in hoeverre een groep huishoudens een sluitende begroting heeft.

Bij het opstellen van de begrotingen wordt geen rekening gehouden met schulden, omdat daarover niets algemeen te zeggen valt. Schulden komen echter vaak voor onder huishoudens met lage inkomens.¹

Maandbegrotingen

Alle begrotingen zijn maandbegrotingen, waarbij de inkomsten en uitgaven zijn omgerekend naar gemiddelde maandbedragen. In de praktijk kunnen er flinke verschillen zijn tussen de maanden van het jaar. Vakantiegeld wordt bijvoorbeeld vaak jaarlijks uitgekeerd, maar wordt in deze rapportage uitgedrukt in een maandelijks bedrag. Het inkomen is in iedere begroting een vast gegeven.

2.2 Inkomsten

In deze rapportage worden op zes inkomensniveaus begrotingen opgesteld voor de betreffende voorbeeldhuishoudens: het minimuminkomen (bijstands-/AOW-/AIO-niveau), 110 procent, 125 procent, 130 procent, 140 procent en 150 procent van de geldende bijstandsnorm. Met bijstandsniveau wordt in deze rapportage bedoeld de norm op grond van de Participatiewet, artikel 5 sub c.

Onvolledige AOW

Voor huishoudens vanaf de AOW-leeftijd wordt op 100 procent uitgegaan van de volledige AOW-uitkering. In een apart voorbeeld wordt de situatie met een onvolledige AOW-uitkering inzichtelijk gemaakt. Op 100 procent wordt de AOW-uitkering hierbij door de aanvullende inkomensvoorziening ouderen (AIO) aangevuld tot bijstandsniveau.

Gemiddelde maandbegrotingen

De begrotingen die gepresenteerd worden in dit rapport zijn gemiddelde maandbegrotingen. In die begrotingen wordt het totaal besteedbaar maandinkomen weergegeven. Dat inkomen bestaat uit alle inkomsten van het huishouden, zoals netto

¹ 19 procent van de huishoudens met geregistreerde problematische schulden had in 2020 een laag inkomen, tegenover 5,6 procent van de huishoudens zonder geregistreerde problematische schulden (CBS, 2021, "Schuldenproblematiek in beeld")

salarissen, uitkeringen, kortingen op de belasting, zorgtoeslag, huurtoeslag, kinderbijslag, kinderopvangtoeslag, kindgebonden budget en vakantietoeslag.

De vakantietoeslag wordt meestal niet maandelijks uitgekeerd en de kinderbijslag wordt een keer per kwartaal uitbetaald. In de begrotingen zijn die bedragen opgenomen als gemiddelde maandbedragen.

De toeslagen die worden getoond in de begrotingen zijn afhankelijk van het bruto belastbare inkomen. Bij elk inkomensniveau hebben we het belastbare inkomen berekend dat bij het netto inkomen hoort. Hierbij hebben we rekening gehouden met de heffingskortingen, waaronder de inkomensafhankelijke combinatiekorting.

Voor paren wordt er uitgegaan van een situatie waarin slechts een van beide partners werkt. Deze eenverdienerssituatie is de minst gunstige situatie. Als beide partners werken, dan hebben zij bij hetzelfde bruto inkomen een hoger netto inkomen dan eenverdieners. Dat komt doordat beide partners dan recht hebben op heffingskortingen. Dat betekent ook dat we in dit rapport voor paren met kinderen tot 12 jaar geen rekening hebben gehouden met de inkomensafhankelijke combinatiekorting. Als beide ouders werken, dan hebben zij daar wel recht op en ziet de inkomenssituatie er iets beter uit dan in de begrotingen in dit rapport.

In de begrotingen is geen rekening gehouden met eigen vermogen of eventuele inkomsten daaruit. Ook is er geen rekening gehouden met inkomsten of betalingen vanwege alimentatie.

Op welke manier de regelingen doorwerken in de begrotingen en wat de invloed is op het inkomen van de verschillende huishoudens is te zien in bijlage 2.

In de rapportage wordt verondersteld dat de huishoudens maximaal gebruik maken van alle inkomensondersteunende regelingen die op hen van toepassing zijn, zowel de landelijke als de gemeentelijke regelingen.

2.3 Uitgaven: Basispakket & Sociale participatie

De noodzakelijke uitgaven vullen we in via een basispakket waarvan een pakket voor sociale participatie een onderdeel vormt. Het basispakket bestaat uit uitgaven die voor elk huishouden niet of moeilijk vermijdbaar zijn.

In bijlage 1 staan de uitgangspunten en de samenstelling van de pakketten beschreven. Het basispakket inclusief het pakket voor sociale participatie zijn op bepaalde punten verschillend voor de diverse huishoudtypen. Een alleenstaande staat immers voor andere kosten dan bijvoorbeeld een gezin met kinderen.

De pakketten bestaan uit relatief goedkope artikelen (niet de allergeedkoopste) die algemeen verkrijgbaar zijn. We houden geen rekening met tweedehands artikelen. De pakketten zijn vastgesteld in samenwerking met andere deskundigen. Zo bestaat het voedingspakket uit gezonde voeding zoals vastgesteld door het Voedingscentrum.

Sociale participatie

Als voorbeeld heeft het Nibud een pakket aan uitgaven voor sociale participatie opgesteld. Dit pakket is opgesteld in samenwerking met het Sociaal Cultureel Planbureau. Het gaat

om uitgaven aan contributies en abonnementen, bezoek ontvangen en op bezoek gaan, vakantie/uitgaan en recreatief vervoer.

Sociale participatie wordt door velen als noodzakelijk beschouwd en is in veel gemeenten op de een of andere manier onderdeel van het minimabeleid. De uitgaven voor sociale participatie staan beschreven in bijlage 1.

Persoonlijk onvermijdbare uitgaven

Naast de noodzakelijke uitgaven van de pakketten zijn er in individuele gevallen persoonlijk moeilijk of niet-vermijdbare uitgaven. Dit zijn uitgaven die voor een bepaald persoon onontkoombaar zijn. Bijvoorbeeld wanneer iemand een speciaal dieet moet volgen. Voor dit soort uitgaven is vaak een tegemoetkoming mogelijk via gemeentelijk beleid. Deze uitgaven worden in dit rapport niet meegenomen.

In de begrotingen is ook geen rekening gehouden met kosten voor een huisdier of voor roken. Deze uitgaven worden niet gezien als onvermijdbaar. Indien een huishouden hiervoor toch kosten heeft, wordt het saldo op de begroting lager dan in deze rapportage is weergegeven.

Mensen die werken maken extra kosten ten opzichte van niet werkenden. Deze kosten zijn meegenomen in het basispakket als aparte post bij een inkomen vanaf 110 procent van het toepasselijk minimum.

2.4 Uitgavensoorten

In alle begrotingen onderscheidt het Nibud drie soorten uitgaven:

- Vaste lasten. Dit zijn periodiek terugkerende uitgaven, waarbij het bedrag veelal elke periode hetzelfde is. Vaak is er een contract afgesloten voor deze uitgaven. Bijvoorbeeld de huur, energie of verzekeringen.
- Reserveringsuitgaven. Dit zijn uitgaven die niet iedere maand terugkomen. De bedragen voor de verschillende reserveringsuitgaven zou een huishouden in principe maandelijks opzij moeten zetten om deze onregelmatige uitgaven direct te kunnen betalen. Het gaat bijvoorbeeld om witgoed, kleding of de reservering voor het eigen risico.
- Huishoudelijke uitgaven. Dit zijn regelmatig terugkerende uitgaven, waarvan het bedrag per keer (per aankoopbeurt) verschilt. Bijvoorbeeld de dagelijkse boodschappen.
- Sociale Participatie. Dit zijn uitgaven die een huishouden wat vrijer kan invullen. In deze rapportage vallen daaronder: contributies en abonnementen, bezoek ontvangen en op bezoek gaan, vakantie/uitgaan en recreatief vervoer.

Lokale tarieven

In deze rapportage wordt gerekend met minimale bedragen die huishoudens nodig hebben om deze uitgaven te kunnen betalen. Voor de uitgaven is waar mogelijk uitgegaan van lokale tarieven. Voorbeelden hiervan zijn de tarieven voor heffingen, de premie van de collectieve zorgverzekering en de kosten van de peuterspeelzaal.

Minimabeleid

Als er inkomensondersteunende maatregelen zijn die een vergoeding vormen voor bepaalde uitgavenposten, dan is hier rekening mee gehouden in de begrotingen. De regelingen staan beschreven in het volgende hoofdstuk.

2.5 Voorwaarden aan de begrotingen

In de begrotingen wordt gerekend met minimale bedragen. Naast de cijfermatige kant moet daarom rekening worden gehouden met drie belangrijke voorwaarden.

1. Zeer goed met geld kunnen omgaan

Een goed overzicht van alle inkomsten en uitgaven is noodzakelijk. Alleen dan kan er voldoende geld opzij worden gezet om onregelmatige uitgaven te kunnen doen. Een gebrek aan goed overzicht kan vaak confronterend zijn en moeilijk te doorbreken.

2. Alle inkomensondersteuning aanvragen

Toeslagen en tegemoetkomingen beslaan vaak een groot deel van het totale inkomstenplaatje. Het is daarom voor huishoudens belangrijk om te weten op welke inkomensondersteuning men recht heeft en hoe en waar deze moet worden aangevraagd. Tegelijkertijd zien we dat huishoudens soms bewust afzien van het gebruik van inkomensondersteuning, omdat zij angst hebben dat zij het gekregen geld weer terug moeten betalen, zeker sinds het toeslagenschandaal. Ook hier moet aandacht voor zijn.

3. Geen grote persoonlijk onvermijdbare uitgaven hebben

Hoge persoonlijk onvermijdbare uitgaven zoals afbetalingen, zorgkosten of een hoge huur, kunnen het moeilijk of onmogelijk maken om een sluitende begroting op te stellen. Als de uitgaven niet omlaag gebracht kunnen worden, dan resteert er niks anders dan om te bezuinigen op overige uitgaven. In het geval van de begrotingen met minimale uitgaven, zoals ze in dit rapport zijn opgesteld, ontstaat het gevaar dat er ook bezuinigd wordt op noodzakelijke uitgaven. Dit kan er toe leiden dat er totaal geen reserves meer zijn om tegenslagen op te kunnen vangen, dat rekeningen niet meer betaald worden waardoor schulden ontstaan of dat gezondheidsbedreigende omstandigheden ontstaan.

Deze voorwaarden zijn voor een deel te vangen in competenties voor goed financieel beheer. Het gaat hierbij niet alleen om vaardigheden, maar ook om gedragsaspecten. Daarom is inkomensondersteuning alleen niet voldoende. Het is ook belangrijk om ondersteuning op het gebied van het aanleren van vaardigheden te bieden, aangevuld met ondersteuning die rekening houdt met min of meer individuele gedragsaspecten.

2.6 De begrotingen

Volgens de methodiek die hierboven staat beschreven, worden de begrotingen opgesteld. Deze begrotingen staan in bijlage 2.

3 Minimabeleid

In dit hoofdstuk worden diverse landelijke en gemeentelijke regelingen voor inkomensondersteuning van minima beschreven. Alleen de regelingen die in de berekeningen zijn meegenomen komen in dit hoofdstuk aan bod. Paragraaf 3.1 beschrijft de landelijke regelingen; in paragraaf 3.2 komen de lokale inkomensondersteunende regelingen aan bod.

3.1 Landelijk beleid

Bij het opstellen van de begrotingen worden de landelijke uitkeringen, de landelijke heffingskortingen, de landelijke toeslagen en de kinderbijslag in de berekeningen opgenomen. In 2025 zijn er op dit terrein een aantal onderdelen aangepast die van invloed zijn op de financiële positie van huishoudens met een laag inkomen.

Het minimumloon en de daaraan gekoppelde uitkeringen zijn met ruim 5 procent verhoogd naar aanleiding van de hoge inflatie van de afgelopen jaren.

Ook de toeslagen zijn aangepast:

- Het kindgebondenbudget is iets omhoog gegaan, het maximale bedrag per kind gaat € 6 per maand omhoog voor ieder kind. Het extra bedrag voor alleenstaande ouders gaat € 7 per maand omlaag;
- De huurtoeslag verandert zodat alle meerpersoonshuishoudens ook een deel van de huur boven de aftoppingsgrens vergoed krijgen (40 procent) net als al voor alleenstaanden en ouderen het geval is;
- De maximale zorgtoeslag stijgt met ongeveer € 8 per maand per persoon. Daar staat tegenover dat de premie basiszorgverzekering gemiddeld met € 10 per maand zal stijgen.

Landelijke heffingskortingen

Heffingskortingen zijn kortingen op de belasting. Hiermee wil de overheid bepaalde groepen ondersteunen. Denk aan ouders, ouderen en gehandicapten. Door de heffingskorting betalen zij minder belasting. Er zijn verschillende heffingskortingen:

- **Algemene heffingskorting:** voor iedereen vanaf 18 jaar die inkomstenbelasting betaalt, ook als men niet werkt.
- **Arbeidskorting:** voor iedereen die betaald werk doet, ook als men daarnaast nog gedeeltelijk een uitkering ontvangt.
- **Inkomensafhankelijke combinatiekorting:** voor werkende ouders met kinderen jonger dan 12 jaar. Deze wordt toegekend aan de alleenstaande ouders of aan de minstverdienende fiscale partner.
- **Ouderenkorting en alleenstaande ouderenkorting:** voor AOW-gerechtigden.

Tabel 1: Landelijke heffingskortingen in bedragen per jaar

		2025	2024
Algemene heffingskorting	Onder AOW-leeftijd	€ 3.068	€ 3.362
	Vanaf AOW-leeftijd	€ 1.536	€ 1.735
Arbeidskorting		€ 5.599	€ 5.532
Inkomensafhankelijke combinatiekorting		€ 2.986	€ 2.950
Ouderenkorting		€ 2.035	€ 2.010
Alleenstaande ouderenkorting		€ 531	€ 524

Landelijke toeslagen

Toeslagen zijn bijdragen van de overheid om tegemoet te komen in de kosten voor de zorgverzekering, huur of kind(eren). Of een huishouden recht heeft op bepaalde toeslagen, is afhankelijk van een aantal factoren, bijvoorbeeld inkomen of vermogen. Bij het inkomen wordt verwezen naar het toetsingsinkomen, ook wel verzamelinkomen genoemd. Dit bestaat uit: inkomen uit werk en woning (box 1), inkomen uit aanmerkelijk belang (box 2) en inkomen uit sparen en beleggen (box 3). De volgende toeslagen (2025) zijn van belang voor de voorbeeldhuishoudens:

Zorgtoeslag

Zorgtoeslag is een bijdrage van de overheid voor de kosten van de zorgverzekering. Iemand kan aanspraak maken op zorgtoeslag vanaf 18 jaar. Dit geldt voor zowel alleenstaanden als stellen. Naast de inkomensgrens is er ook een vermogensgrens voor de zorgtoeslag. Hoe lager het toetsingsinkomen, hoe meer toeslag iemand ontvangt.

Tabel 2: Zorgtoeslag bedragen

Zorgtoeslag	2025	2024
Inkomensgrens alleenstaand	€ 39.719	€ 37.496
Inkomensgrens paar	€ 50.206	€ 47.368
Vermogensgrens alleenstaand	€ 141.896	€ 140.213
Vermogensgrens paar	€ 179.429	€ 177.301
Maximaal maandbedrag alleenstaand	€ 131	€ 123
Maximaal maandbedrag paar	€ 250	€ 236

Huurtoeslag

Huurtoeslag is een bijdrage van de overheid in de huurkosten. Huurders van een zelfstandige huurwoning kunnen in aanmerking komen voor huurtoeslag. De hoogte van de huurtoeslag is afhankelijk van het toetsingsinkomen, het vermogen, de huishoudsamenstelling en de huur.

Vanaf 1 januari 2020 kent de huurtoeslag geen inkomensgrenzen meer, maar wordt de huurtoeslag inkomensafhankelijk afgebouwd. De vermogensgrens voor de huurtoeslag is per persoon.

Huishoudens krijgen boven de minimale basishuur² volledige huurtoeslag tot aan de kwaliteitskortingsgrens. Vanaf deze huur wordt 65 procent vergoed, tot aan de aftoppingsgrens. Daarboven ontvangen huishoudens nog 40 procent huurtoeslag tot aan de maximale huurgrens.

Tabel 3: Huurtoeslag bedragen

Huurtoeslag	2025	2024
Vermogensgrens per persoon	€ 37.395	€ 36.952
Kwaliteitskortingsgrens	€ 477,20	€ 454,47
Aftoppingsgrens huurtoeslag 1p en 2p	€ 682,96	€ 650,43
Aftoppingsgrens huurtoeslag 3p of meer	€ 731,93	€ 697,07
Maximale huurgrens	€ 900,07	€ 879,66

² De minimale basishuur is inkomensafhankelijk en bedraagt voor alleenstaanden € 199,05 en voor meerpersoonshuishoudens € 197,24. Bij een hoger inkomen wordt de basishuur hoger.

Kinderopvangtoeslag

Kinderopvangtoeslag is een tegemoetkoming in de kosten van kinderopvang. De kinderopvangtoeslag is geregeld in de Wet Kinderopvang. De wet geldt voor dagopvang voor kinderen van 0 tot 4 jaar en buitenschoolse opvang voor basisschoolkinderen. Maar ook voor opvang door ouderparticipatiecrèches of gastouders via een gastouderbureau en voor de peuterspeelzaal. Informele opvang door familie of kennissen valt hier niet onder. Om voor kinderopvangtoeslag in aanmerking te komen moet de instelling zijn aangemeld bij het Landelijk Register Kinderopvang. Ook moeten, in het geval van paren, beide ouders werken, tenzij er een re-integratietraject wordt gevolgd.

Tabel 4: Kinderopvangtoeslag bedragen per uur

Kinderopvangtoeslag	2025	2024
Maximale vergoeding dagopvang	€ 10,71	€ 10,25
Maximale vergoeding buitenschoolse opvang	€ 9,52	€ 9,12

Kindgebonden budget

Huishoudens met kinderen jonger dan 18 jaar kunnen in aanmerking komen voor het kindgebonden budget. Dit is een maandelijks, inkomensafhankelijke bijdrage in de kosten van kinderen. Voorwaarde is dat iemand zijn of haar kind 'in belangrijke mate onderhoudt'. Er geldt een inkomensgrens (waarbij gekeken wordt naar het toetsingsinkomen). Na de inkomensgrens wordt de hoogte van het bedrag geleidelijk afgebouwd.

Het maximale bedrag per kind bedraagt € 209,25 per maand. Huishoudens met kinderen van 12 jaar of ouder, krijgen een extra bedrag per jaar. De maximale bedragen zijn:

- tussen de 12 en 16 jaar: maximaal € 58,58 extra per kind per maand;
- tussen de 16 en 17 jaar: maximaal € 78,00 extra per kind per maand.

Alleenstaande ouders krijgen nog een extra bedrag: maximaal € 282,42 per maand per huishouden.

Tabel 5: Kindgebonden budget

Kindgebondenbudget	2025	2024
Inkomensgrens alleenstaande	€ 28.406	€ 26.819
Inkomensgrens paar	€ 37.545	€ 35.849

Kinderbijslag

Een ouder heeft recht op kinderbijslag voor eigen kinderen en stiefkinderen tot 18 jaar en soms voor pleegkinderen tot 16 jaar. Kinderbijslag wordt eenmaal per kwartaal uitgekeerd. De bedragen worden in het geval van meerdere kinderen bij elkaar opgeteld. De bedragen voor kinderbijslag zijn afhankelijk van de leeftijd van het kind en onafhankelijk van het inkomen.

Tabel 6: Kinderbijslag per kwartaal

Kinderbijslag	2025	2024
0 – 6 jaar	€ 286,45	€ 279,49
6 – 12 jaar	€ 347,83	€ 339,38
12 – 18 jaar	€ 409,21	€ 399,27

3.2 Lokaal minimabeleid

Naast de landelijke inkomensondersteunende maatregelen heeft de gemeente Utrecht voor huishoudens met een laag inkomen ook een lokaal minimabeleid. Deze regelingen komen in de volgende paragrafen aan bod. Ook wordt aangegeven hoe het lokale minimabeleid is verwerkt in de begrotingen.

3.2.1 Lokaal kwijtscheldingsbeleid

In de gemeente Utrecht kan voor alle lokale lasten die voor huurders gelden, kwijtschelding worden aangevraagd. De gemeente toetst bij het vaststellen van de kwijtschelding aan 100 procent van de norm op grond van de Participatiewet. Dat wil zeggen dat afhankelijk van het vermogen, huishoudens met een inkomen op bijstandsniveau in principe geen gemeentelijke heffingen hoeven te betalen. Bij een inkomen hierboven wordt de betalingscapaciteit berekend door het inkomen te verminderen met het norminkomen. Er vindt een correctie plaats voor eigen uitgaven aan huur en voor nominale ziektekostenpremies.

Tabel 7: Gemeentelijke en waterschapsheffingen (tarieven 2025)

Afvalstoffenheffing	1 persoon	€ 313,05
	2 personen	€ 400,80
	3 personen	€ 477,20
	4 personen of meer	€ 542,55
Rioolheffing huurders		€ 254,13
Waterzuiveringsheffing	1 persoon	€ 73,65
	2 personen of meer	€ 220,95
Ingezetenenheffing		€ 117,23

De beleidsvrijheid ten aanzien van het kwijtscheldingsbeleid wordt bepaald door landelijke regelgeving. Hierbij wordt aan gemeenten de mogelijkheid geboden om rekening te houden met de kosten voor kinderopvang en om voor AOW'ers uit te gaan van de netto AOW in plaats van de bijstandsbedragen. De gemeente Utrecht maakt gebruik van de mogelijkheid om uit te gaan van de verhoogde norm voor AOW'ers, maar houdt geen rekening met de kosten voor kinderopvang bij de bepaling van de betalingscapaciteit.

Bij het waterschap is kwijtschelding mogelijk voor de zuiveringsheffing en de watersysteemheffing ingezetenen. Bij de berekening van de kwijtschelding hanteert het waterschap, net zoals de gemeente, de norm van 100 procent van de toepasselijke norm.

De betalingscapaciteit (en daarmee de kwijtschelding) van de gemeentelijke heffingen en het waterschap wordt gezamenlijk berekend, over de aanslag van beide heffingen samen.

3.2.2 Collectieve (aanvullende) zorgverzekering

Het verzekeren tegen ziektekosten is voor iedereen wettelijk verplicht. Daarom bieden veel gemeenten inwoners met een laag inkomen een collectieve zorgverzekering aan. Sinds 1 januari 2025 is dit in de gemeente Utrecht niet meer mogelijk.

In de begrotingen rekenen we met de premie van een gemiddelde zorgverzekering. Dit betreft de nominale premie van de basis- en aanvullende verzekering inclusief een tandartsverzekering. Bij de huishoudens met een zorgvraag gaan we uit van een uitgebreidere verzekering.

De kosten van de premie zijn in de begrotingen opgenomen onder de uitgavepost "zorgverzekering". De zorgtoeslag die huishoudens ontvangen is in de begrotingen opgenomen bij de inkomsten.

Daarnaast gaan we ervan uit dat huishoudens maandelijks moeten reserveren voor het eigen risico van € 385 per jaar, omdat zij dit geld waarschijnlijk niet op de plank hebben liggen, als zij dit (onverwacht) nodig hebben. Dit bedrag is opgenomen onder de post "eigen risico zorgverzekering".

3.2.3 De U-pas

De U-pas is een 'meedoen-pas' voor inwoners in de gemeente Utrecht met een laag inkomen. Zowel kinderen als volwassenen kunnen het jaarlijkse persoonlijke budget inzetten voor sportieve en culturele activiteiten. Er mogen geen producten worden aangeschaft met het tegoed, met uitzondering van computers en fietsen voor Utrechtse kinderen.

Sinds 1 juli 2021 geldt voor de U-pas een gezinstegoed. Dat wil zeggen dat de tegoeden van alle minderjarige kinderen binnen één gezin bij elkaar opgeteld mogen worden. Het tegoed voor volwassenen (18+) is strikt persoonlijk.

Om voor de U-pas in aanmerking te komen, hanteert de gemeente Utrecht een inkomensgrens van 125 procent van de geldende bijstandsnorm van het voorafgaande jaar. Het maximale U-pasbudget per jaar verschilt met de leeftijd:

- 0 t/m 3 jaar: € 150
- 4 t/m 11 jaar: € 275
- 12 t/m 17 jaar: € 385
- 18 jaar en ouder: € 150

Het budget voor de U-pas is voor de verschillende huishoudens in de begrotingen verrekend met de posten "vervoer", "onderwijs" en "sociale participatie". Hierbij gaan we uit van vergoeding van de kosten van een fiets (voor kinderen vanaf 4 jaar) en een laptop (voor kinderen op het voortgezet onderwijs).

3.2.4 Extra kindtegoed

Voor kinderen met te weinig tegoed op de U-Pas, die bijvoorbeeld nog geld nodig hebben voor een sportabonnement, sportkleding, een schoolkamp, een fiets of voor het behalen van een zwemdiploma, is er extra kindtegoed mogelijk.

De U-pas werkt samen met verschillende sociale partners, zoals Het Paul Verweel Sportfonds en Stichting Leergeld, waar een aanvraag voor extra tegoed kan worden

ingediend. Ook zijn er via Stichting Jarige Job mogelijkheden om kinderen iets extra's te kunnen geven met hun verjaardag.

Omdat het hier niet gaat om structurele vergoedingen, zijn deze niet meegenomen in de berekeningen.

3.2.5 Individuele Inkomenstoelage

De individuele inkomenstoelage (IIT) in de gemeente Utrecht is bedoeld voor inwoners vanaf 21 jaar van wie het inkomen in de afgelopen 12 maanden niet hoger was dan de 125 procent van de geldende bijstandsnorm en die geen zicht hebben op en inkomensverbetering in de toekomst.

De IIT bedraagt per twaalf maanden:

- Alleenstaande of (echt)paar, zonder kinderen € 125
- Alleenstaande ouder of (echt)paar, met kinderen jonger dan 12 jaar € 50
- Alleenstaande of (echt)paar, met minimaal 1 kind van 12 tot 18 jaar € 800

Bij de resultaten van deze rapportage worden de saldi van huishoudens die in aanmerking komen voor de individuele inkomenstoelage apart gepresenteerd.

3.2.6 Bijzondere bijstand

De gemeente Utrecht verstrekt voor bijzondere en noodzakelijke kosten individuele bijzondere bijstand. Hierbij wordt rekening gehouden met draagkracht. Bij een inkomen tot 110 procent van de geldende bijstandsnorm is de draagkracht 5 procent van het inkomen boven bijstandsniveau. Van het meerinkomen tot 200 procent van de bijstandsnorm wordt 30 procent als draagkracht aangemerkt, daarboven is de draagkracht 100 procent.

De gemeente kent één vorm van bijzondere bijstand waarbij een inkomensgrens van 125 procent wordt gehanteerd, te weten de zorgregeling waarbij per persoon een bedrag van € 200 per jaar kan worden ontvangen voor specifieke zorgkosten (zie paragraaf 3.3.2).

De individuele bijzondere bijstand wordt in dit onderzoek niet meegenomen omdat deze sterk afhankelijk is van de persoonlijke situatie. Uitzondering zijn de huishoudens met een zorgvraag. Bij deze huishoudtypen gaan we uit van een aantal veronderstellingen die worden beschreven in paragraaf 3.3.3. Indien voor een of meer van deze voorzieningen individuele bijzondere bijstand kan worden aangevraagd, wordt dit meegenomen in de begroting.

3.2.7 Kinderopvang en peuterspeelzaal

Op grond van de Wet kinderopvang kunnen ouders van kinderen tot 12 jaar een tegemoetkoming toegekend krijgen voor de kosten van kinderopvang, de kinderopvangtoeslag. Vervolgens resteert een eigen bijdrage voor deze kosten. Ouders die een uitkering van de gemeente ontvangen en deelnemen aan een re-integratietraject of parttime werkende ouders met een aanvullende bijstandsuitkering kunnen een (gedeeltelijke) vergoeding van de eigen bijdrage krijgen. In deze rapportage gaan we niet uit van een van bovengenoemde situaties.

Kinderopvang

Alleenstaande ouders met een inkomen boven bijstandsniveau zullen enkele dagen per week werken en gebruik maken van de kinderopvang voor het kind van 3 jaar. Bij 110 procent van het minimuminkomen wordt gerekend met 20 uur kinderopvang per week, tussen 120 en 130 procent wordt uitgegaan van 30 uur kinderopvang en bij een hoger inkomen van 40 uur per week.

De kinderopvangtoeslag vergoedt de kosten voor kinderopvang tot een bepaald maximum. In de gemeente Utrecht liggen de tarieven voor kinderopvang gemiddeld 50 cent per uur hoger dan dit maximum tarief. Die 50 cent moeten huishoudens dus zelf betalen. Dit is in de begrotingen meegenomen.

Peuterspeelzaal

Een alleenstaande ouder met een bijstandsuitkering (die geen arbeidsmarktgericht traject volgt) hoeft geen gebruik van de kinderopvang te maken; daarom zijn in de begrotingen op 100 procent geen kosten voor kinderopvang opgenomen. Wel wordt ervan uitgegaan dat er gebruik wordt gemaakt van de peuteropvang.

Ook paren zonder werk (met een bijstandsuitkering) of paren waarvan één van beide partners werkt (met een inkomen boven bijstandsniveau), zullen geen gebruik maken van de kinderopvang maar van de peuteropvang, omdat de niet-werkende partner op de kinderen kan passen.

Als ouders geen recht hebben op kinderopvangtoeslag (bijvoorbeeld omdat zij niet werken of studeren), stelt de gemeente Utrecht een inkomensafhankelijke ouderbijdrage vast. Deze ouderbijdrage wordt berekend op basis van de landelijke richtlijn van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG).

We gaan ervan uit dat kinderen tussen 2,5 en 4 jaar twee dagdelen per week naar de peuterspeelzaal gaan. Dit geldt voor 45 weken per jaar.

De kosten voor kinderopvang en de peuterspeelzaal zijn in de begrotingen opgenomen onder de post "kinderopvang". De kinderopvangtoeslag die de betreffende huishoudens ontvangen is in de begrotingen opgenomen bij de inkomsten.

3.3 Huishoudens met een zorgvraag

In dit onderzoek worden twee huishoudens met extra zorgkosten onderzocht:

- Een alleenstaande met een licht verstandelijke beperking;
- Een alleenstaande oudere (AOW-gerechtigd) met een motorische beperking.

Er is gekozen om alleen te kijken naar alleenstaanden, omdat uit eerdere minima-effectrapportages voor de gemeente Utrecht is gebleken dat alleenstaanden met een zorgvraag structureel een lagere bestedingsruimte hebben dan oudere paren met een zorgvraag.

Hieronder wordt eerst dieper ingegaan op de voorzieningen van de gemeente Utrecht voor huishoudens met een zorgvraag. Daarna worden de profielen van deze huishoudtypen nader omschreven en wordt bekeken wat het effect van de regelingen is op de maandbegroting van de huishoudens met een zorgvraag.

3.3.1 Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) zorgt ervoor dat mensen met een handicap, chronisch zieken en ouderen een zo normaal mogelijk dagelijks leven kunnen leiden. De gemeente bekijkt of hulp nodig is en waarmee iemand het beste is geholpen. Iedere gemeente regelt dit op zijn eigen manier.

Naast algemene taken, zoals het vergroten van de leefbaarheid in de gemeente, heeft de gemeente op basis van de Wmo de volgende taken:

- ondersteuning van mensen met een lichamelijke, psychische of verstandelijke beperking zodat zij mee kunnen doen aan de samenleving, bijvoorbeeld door begeleiding, zinvolle daginvulling, huishoudelijke verzorging, woningaanpassing, vervoer of een rolstoel;
- ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers, bijvoorbeeld door trainingen, of ondersteuning in het geval dat de mantelzorger ziek is.

3.3.2 Belastingaftrek specifieke zorgkosten

Bepaalde specifieke zorgkosten zijn aftrekbaar van de inkomstenbelasting. Voor de huishoudens die we hebben doorgerekend gaat het om vervoerskosten, medicijnen en extra kosten voor kleding en beddengoed. Voor de aftrek geldt een drempel. Niet in alle gevallen wordt de drempel gehaald.

3.3.3 Tegemoetkoming Zorgkosten

Voor inwoners met een beperking of chronische ziekte, kent de gemeente Utrecht de Tegemoetkoming Zorgkosten. Het gaat om een bijdrage van maximaal € 200 per jaar, voor specifieke zorgkosten die voor eigen rekening blijven (zoals de eigen bijdrage Wmo/Wlz, tandartskosten, fysiotherapie, eigen bijdrage medicatie of een bril voor minderjarige kinderen).

De tegemoetkoming is bedoeld voor huishoudens met een inkomen dat niet hoger is dan 125 procent van de geldende bijstandsnorm; bij een inkomen boven deze grens is er geen recht op deze buitenwettelijke regeling.

In de begrotingen van de huishoudens met een zorgvraag is deze tegemoetkoming opgenomen onder de inkomsten.

3.3.4 Meerkosten huishoudens met zorgvraag

Om de begrotingen voor huishoudens met een zorgvraag op te maken, zijn zogenoemde zorgprofielen opgesteld. Vervolgens wordt bepaald welke extra kosten deze huishoudens hebben en welke vergoedingen daar tegenover staan.

De profielen zijn opgesteld door het Nibud, in samenwerking met Ieder(in), in opdracht van het Ministerie van VWS.

Alleenstaande met een licht verstandelijke beperking

In deze situatie bespreken we een alleenstaande met een licht verstandelijke beperking. De persoon woont zelfstandig in een woongroep en heeft dagbesteding. De meerkosten bestaan voornamelijk uit een hogere premie voor een uitgebreidere zorgverzekering en bijdragen voor verschillende vormen van begeleiding: ambulante begeleiding, budgetbeheer en begeleiding voor activiteiten buitenshuis. Daarnaast zijn er beperkte meerkosten voor onder andere ziekenhuisbezoek en dieetadvies.

De totale meerkosten komen uit op € 100 en zijn weergegeven in tabel 8.

Tabel 8: Meerkosten alleenstaande met een licht verstandelijke beperking

	Meerkosten
Uitgebreidere aanvullende verzekering	16
Uitgebreidere tandartsverzekering	13
Bewindvoering (vergoed via Wmo)	0
Lidmaatschap patiëntenvereniging	3
Zwembadkaartje voor begeleider	25
Regiotaxi/Valys i.p.v. ov	3
Kosten per (extra) ziekenhuisbezoek met regiotaxi	13
Meerkosten tandemfiets/driewiel fiets (vergoed via Wmo)	0
Minderkosten fiets	-11
Eigen bijdrage Wmo	21
Eigen betaling dieetadvies	9
Attentiekosten	8
Totaal meerkosten	100

Gezien het bovenstaande, zal de begroting van de alleenstaande met een licht verstandelijke beperking op diverse punten afwijken van de standaardbegrotingen. We gaan ervan uit dat de alleenstaande in aanmerking komt voor het extra bedrag voor zorgkosten van € 200 per jaar. Deze vergoeding is opgenomen bij de inkomsten.

Alleenstaande oudere met een motorische beperking

Het profiel voor de AOW-gerechtigde met een motorische beperking ziet er als volgt uit: Het gaat om een alleenstaand persoon met een minimuminkomen die vanwege een motorische beperking rolstoelgebonden is. De beperking is niet ontstaan door een andere chronische aandoening. Deze persoon woont in een flatwoning met lift. Voor mobiliteit buitenshuis maakt hij/zij gebruik van een scootmobiel. Het opladen hiervan heeft een hogere energierekening tot gevolg. Voor ziekenhuisbezoek (gemiddeld één keer per maand) en verder weg gelegen bestemmingen wordt gebruik gemaakt van de regiotaxi en Valys.

Overige meerkosten betreffen een uitgebreidere zorgverzekering, lidmaatschap van twee patiëntenverenigingen, begeleiding bij het sporten, kledingslijtage en extra waskosten, eigen bijdrage Wmo voor woningaanpassingen, eigen betalingen van medicijnen in verband met chronische ontstekingen en bloedsomloopproblemen, en vakantie in een aangepaste recreatiewoning (zie tabel 9).

Ook voor de oudere met een motorische beperking gaan we ervan uit dat er recht is op het extra bedrag voor zorgkosten van € 200. Deze vergoeding is opgenomen bij de inkomsten.

Tabel 9: Meerkosten alleenstaande oudere met een motorische beperking

	Meerkosten
Hogere huur i.v.m. aanwezigheid lift	67
Servicekosten lift	24
Extra stookkosten	29
Hoger elektriciteitsverbruik	23
Uitgebreidere aanvullende verzekering	16
Uitgebreidere inboedelverzekering	2
Bewindvoering (vergoed via Wmo)	0
Lidmaatschap patiëntenvereniging	3
Zwembadkaartje voor begeleider	25
Regiotaxi/Valys i.p.v. ov	3
Kosten per (extra) ziekenhuisbezoek met regiotaxi	7
Minderkosten fiets	-13
Kledingslijtage (helpt kleding twee keer zo snel vervangen)	31
Eigen bijdrage medicijnen	21
Eigen bijdrage Wmo	21
Vakantiehuisje minder valide i.p.v. regulier	7
Twee keer per week extra wassen	6
Attentiekosten	8
Totaal meerkosten	280

Aanpassingen in de begroting voor beide huishoudens met een zorgvraag

De daadwerkelijke extra kosten van beide huishoudens met een zorgvraag zijn in de begrotingen als volgt verrekend:

Hogere huur in verband met aanwezigheid lift

De oudere woont in een flatwoning met een lift. Dit geeft een hogere huur van gemiddeld € 67 per maand. Dit wordt voor een deel (40 procent) gecompenseerd door een hogere huurtoeslag. Daarnaast zijn er servicekosten voor de lift van € 24 per maand. Ook deze kosten kunnen gedeeltelijk vanuit de huurtoeslag worden vergoed. De rest komt voor rekening van de oudere zelf.

Hogere energierekening

Vanwege het gebruik van hulpmiddelen waaronder een scootmobiel, die thuis opgeladen moet worden, heeft de oudere met een zorgvraag een hogere energierekening. Daarnaast heeft deze persoon hogere stookkosten omdat zij vaak thuis is en veel stilzit. Dit scheelt € 52 per maand en wordt verrekend met de post "energie".

De gemeente Utrecht vergoedt hogere energiekosten alleen als de totale maandkosten van iemand meer dan 125 procent van gemiddeld gebruik van een bepaald huishouden zijn. Dat is hier het geval. Daarom is rekening gehouden met een vergoeding van de meerkosten, waarbij rekening wordt gehouden met de draagkracht.

Collectief vraagafhankelijk vervoer

Beide huishoudens met een zorgvraag maken voor ziekenhuisbezoek (gemiddeld één keer per maand) en andere bestemmingen gebruik van de regiotaxi en Valys in plaats van het reguliere openbaar vervoer. De extra kosten per maand komen uit op € 10 voor de oudere en € 16 voor de alleenstaande met een verstandelijke beperking.

Daarnaast veronderstellen we dat de personen met een zorgvraag geen gebruik maken van de fiets; de kosten daarvan zijn daarom uit de begroting gehaald. De vervoerskosten die uiteindelijk resteren zijn opgenomen onder de post "vervoer".

Een uitgebreidere zorgverzekering

Voor de huishoudens met een zorgvraag rekenen we met een uitgebreider aanvullend pakket dan voor de huishoudens zonder zorgvraag. Voor de alleenstaande met een verstandelijke beperking rekenen we ook met een hogere premie voor de tandartsverzekering.

Lidmaatschap patiëntenvereniging

De huishoudens met een zorgvraag zijn lid van twee patiëntenverenigingen. Hiervoor rekenen we € 3 euro per maand. Dit is meegenomen bij de post "contributies en abonnementen".

Begeleiding bij het sporten

De kosten van een sportabonnement zijn opgenomen bij de post "sociale participatie". Voor inwoners met een inkomen tot 125 procent van de norm kan dit grotendeels vergoed worden vanuit de U-pas. De alleenstaanden met een zorgvraag zullen echter ook een begeleider nodig hebben. We gaan uit van een bezoek aan het zwembad. De extra kosten van € 25 per maand zijn opgeteld bij de post "sociale participatie".

Kledingslijtage en extra waskosten

De oudere met een zorgvraag maakt extra kosten in verband met kledingslijtage en extra waskosten. Voor de extra waskosten gaan we uit van twee keer per week extra wassen, wat neerkomt op € 6 per maand. De slijtage van kleding die daar het gevolg van is geeft extra kosten van € 31 per maand.

Voor de extra waskosten en de extra kosten vanwege kledingslijtage is bijzondere bijstand mogelijk, waarbij we rekening houden met de draagkracht. Kosten die eventueel zelf nog betaald moeten worden zijn in de begrotingen opgenomen onder de post "was- en schoonmaakartikelen" en "kleding".

Eigen bijdrage Wmo

Beide huishoudens met een zorgvraag betalen de eigen bijdrage Wmo. Deze eigen bijdrage bedraagt € 21 per maand.

In de begrotingen wordt dit verrekend met de uitgavenpost "eigen betalingen zorg".

Medicijnen

Voor de eigen betalingen voor medicijnen van de oudere met een zorgvraag rekenen we € 21 per maand.

Ook dit wordt in de begrotingen verrekend met de uitgavenpost "eigen betalingen zorg".

Eigen betaling dieetadvies

De alleenstaande met een verstandelijke beperking maakt extra kosten vanwege een dieetadvies. Dit kan vergoed worden vanuit de bijzondere bijstand.

In de begrotingen is de verrekend met de post "eigen betalingen zorg", waarbij rekening is gehouden met de draagkracht.

Vakantie in een aangepaste recreatiewoning

Omdat de oudere rolstoelgebonden is, zal daar bij de vakantiewoning rekening mee gehouden moeten worden. Dit leidt tot extra kosten, die neerkomen op € 7 per maand. Dit is verrekend met de post "sociale participatie".

Attentiekosten

Naast bovengenoemde zorgkosten rekenen we nog € 8 per maand voor attentiekosten voor hulp van burens, vrienden, etc. Deze kosten zijn opgenomen onder de post "eigen betalingen zorg".

4 Resultaten

Dit hoofdstuk bevat de resultaten van de berekeningen naar het effect van landelijke en lokale inkomensondersteuning op de begroting van huishoudens. De begrotingen zijn gepresenteerd in bijlage 2, hierbij zijn de inkomsten afgezet tegen de uitgaven. Het resultaat van deze begroting (inkomsten minus uitgaven) geeft het beeld weer wat het huishouden overhoudt of te kort komt als alle uitgaven zijn gedaan. Deze resultaten zijn in onderstaande tabel gepresenteerd en kunnen positieve of negatieve waarden opleveren, het huishouden houdt geld over of komt geld te kort.

Als het huishouden te maken heeft met een tekort op de maandbegroting dan is dit in rood weergegeven. Dat is in de gemeente Utrecht bij geen van de onderzochte huishoudtypen het geval. Wanneer het huishouden op een bepaald inkomensniveau minder overhoudt dan op het voorliggende, lagere inkomensniveau (armoedeval), dan is dit zichtbaar gemaakt via een oranje kleur. Een gele kleur betekent dat het inkomen weliswaar stijgt ten opzichte van het direct voorliggende inkomensniveau, maar niet ten opzichte van de inkomensniveaus die daar weer aan vooraf gaan.

Uit de tabel valt af te lezen dat er voor een alleenstaande met een bijstandsuitkering € 112 per maand resteert nadat alle uitgaven zijn gedaan. Dit loopt op naar € 588 op 150 procent. Hierbij is rekening gehouden met alle landelijke en lokale inkomensondersteunende maatregelen.

Tabel 10: Overzicht saldo inkomsten min uitgaven per maand, exclusief IIT

Huishoudtype	100	110	125	130	140	150
01. alleenstaande tot AOW-leeftijd	112	117	319	374	491	588
02. alleenstaande vanaf AOW-leeftijd	376	381	568	605	700	772
03. alleenstaande vanaf AOW-leeftijd (AIO)	282	381	568	605	700	772
04. eenoudergezin met 2 jonge kinderen	542	451	571	637	677	811
05. eenoudergezin met 2 oudere kinderen	259	217	419	486	544	678
06. paar tot AOW-leeftijd zonder kinderen	127	148	364	378	449	508
07. paar vanaf AOW-leeftijd	435	417	627	666	791	911
08. paar vanaf AOW-leeftijd (AIO)	300	417	627	666	791	911
09. paar met 2 jonge kinderen	362	371	587	566	635	671
10. paar met 2 oudere kinderen	107	116	332	281	349	385
11. paar met 4 kinderen	309	318	534	435	504	540
12. alleenstaande tot AOW-leeftijd met zorg	40	35	237	274	391	488
13. alleenstaande vanaf AOW-leeftijd met zorg	247	263	354	374	468	539

4.1 Bestedingsruimte per huishoudtype

1. Alleenstaande

In de gemeente Utrecht heeft een alleenstaande met een inkomen op bijstandsniveau een positief saldo van € 112 nadat alle noodzakelijke uitgaven (inclusief sociale participatie) zijn voldaan. Bij 110 procent van de norm resteert € 117. Op 125 procent is het saldo een stuk hoger, namelijk € 319 per maand. Dit loopt op naar € 588 op 150 procent.

2. Alleenstaande oudere

Ook een alleenstaande oudere heeft, nadat alle uitgaven uit zowel het basispakket als het pakket voor sociale participatie zijn gedaan, geen tekorten op de maandbegroting. Met alleen een AOW-uitkering zonder aanvullend pensioen is er een bestedingsruimte van € 376 per maand. Dit loopt op naar € 772 bij 150 procent.

Het maandelijkse AOW-bedrag voor een alleenstaande is € 250 hoger dan de bijstandsnorm, wat de hogere bestedingsruimte van de alleenstaande oudere verklaart.

3. Alleenstaande oudere met onvolledige AOW

Ook een alleenstaande oudere met onvolledige AOW heeft, nadat alle uitgaven uit zowel het basispakket als het pakket voor sociale participatie zijn gedaan, geen tekorten op de maandbegroting. De AOW-uitkering wordt door de AIO-uitkering aangevuld tot het sociaal minimum. De bestedingsruimte bedraagt € 282 per maand. Dat is € 94 minder dan bij een volledige AOW-uitkering.

4. Eenoudergezin met twee jonge kinderen (3 en 5 jaar)

Ook het eenoudergezin met twee jonge kinderen heeft voldoende inkomsten om de uitgaven uit het basispakket inclusief die aan sociale participatie te kunnen bekostigen. Op bijstandsniveau houdt dit gezin € 542 vrij te besteden over. Op 110 procent is de bestedingsruimte bijna € 100 lager met € 451; bij de inkomensniveaus boven 110 procent loopt de bestedingsruimte op tot € 811 op 150 procent.

In de volgende paragraaf gaan we dieper in op de oorzaak achter de lagere bestedingsruimte op 110 procent ten opzichte van de bijstandsnorm.

5. Eenoudergezin met twee oudere kinderen (14 en 16 jaar)

Het eenoudergezin met twee oudere kinderen houdt minder over dan het eenoudergezin met jonge kinderen: € 259 op bijstandsniveau. Dit bedrag loopt op tot € 678 op 150 procent.

De bestedingsruimte per maand is lager dan bij het eenoudergezin met jongere kinderen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de hogere kosten voor onderwijs, voeding en vervoer. De hogere uitgaven van oudere kinderen worden enigszins gecompenseerd door iets hogere landelijke toeslagen (kinderbijslag en kindgebonden budget) en de hogere tegemoetkoming voor oudere kinderen vanuit de U-pas.

6. Paar zonder kinderen

Het paar zonder kinderen heeft op bijstandsniveau een positief saldo van € 127 per maand. Bij een inkomen van 110 procent is de bestedingsruimte iets hoger met € 148 per maand. Daarna stijgt de bestedingsruimte harder naar € 364 op 125 procent oplopend naar € 508 op 150 procent.

Een belangrijke oorzaak van de lagere bestedingsruimte ten opzichte van de eenoudergezinnen ligt in het feit dat een paar de kosten van twee volwassenen moet dragen, zoals de kosten van de zorgverzekering, kleding en voeding. Deze kosten worden niet gecompenseerd door de hogere bijstandsnorm voor een paar, ten opzichte van de norm voor een alleenstaande (ouder).

7. Ouder paar

Een ouder paar met alleen een AOW-uitkering zonder aanvullend pensioen heeft een bestedingsruimte van € 435 per maand. Bij 110 procent daalt het saldo naar € 417; op 125 procent zien we een stijging naar € 627 per maand. Bij 150 procent komt het saldo uit op € 911 per maand.

8. Ouder paar met onvolledige AOW

Ook een ouder paar met onvolledige AOW heeft, nadat alle noodzakelijke uitgaven gedaan, geen tekorten op de maandbegroting. De AOW-uitkering wordt door de AIO-uitkering aangevuld tot het sociaal minimum. De bestedingsruimte bedraagt € 300 per maand. Dit is € 135 minder dan bij een volledige AOW-uitkering.

9. Paar met twee jonge kinderen (3 en 5 jaar)

Het paar met twee jonge kinderen heeft op bijstandsniveau een saldo van € 362 per maand. Dit loopt op naar € 587 bij 125 procent, om vervolgens bij 130 procent lager uit te komen op € 566 (zie paragraaf 4.2). Vanaf 140 procent stijgt het saldo weer naar € 671 op 150 procent.

Dat het paar met jonge kinderen meer ruimte heeft dan het paar zonder kinderen, komt doordat de landelijke toeslagen (kinderbijslag en het kindgebonden budget) plus de gemeentelijke ondersteuning de extra kosten van de twee jonge kinderen meer dan compenseren.

10. Paar met twee oudere kinderen (14 en 16 jaar)

Ook het paar met twee oudere kinderen heeft te maken met een armoedeval op 130 procent. Op bijstandsniveau is er een bestedingsruimte van € 107. Bij 110 procent stijgt dit licht naar € 116 en bij 125 procent bedraagt het saldo € 332. Bij 130 procent vallen er tegemoetkomingen vanuit het minimabeleid weg en daalt de bestedingsruimte naar € 281. Hier gaan we in paragraaf 4.2 dieper op in. Op 150 procent is er een bestedingsruimte van € 385.

Evenals bij alleenstaande ouders is bestedingsruimte van een paar met oudere kinderen op alle onderzochte inkomensniveaus lager dan van het paar met jonge kinderen. De hogere kinderbijslag en het hogere kindgebonden budget wegen niet op tegen de hogere uitgaven die oudere kinderen met zich meebrengen aan onder meer onderwijs, voeding en kleding. Ook de vergoedingen voor kinderen uit het minimabeleid (die in zijn totaliteit voor oudere kinderen hoger liggen dan voor jonge kinderen) kunnen dit niet compenseren.

11. Paar met vier kinderen (15, 13, 11 en 8 jaar)

De financiële situatie van het paar met vier kinderen is gunstiger dan voor het paar met twee oudere kinderen, iets wat je op voorhand niet zou verwachten. Dat komt met name door de hogere kinderbijslag en het kindgebonden budget. Die vangen een groot deel van de hogere kosten op. Daarnaast zijn uitgaven voor bijvoorbeeld kleding en voeding relatief gezien weinig hoger door schaalvoordelen.

Op bijstandsniveau is er een bestedingsruimte van € 309 per maand. Op 110 procent stijgt dit licht naar € 318. Op 125 procent is het saldo € 534 en net als bij de andere paren met kinderen daalt het saldo op 130 procent (naar € 435). Daarna neemt het saldo toe naar € 540 op 150 procent.

12. Alleenstaande met een licht verstandelijke beperking

De alleenstaande met een licht verstandelijke beperking heeft op bijstandsniveau een bestedingsruimte van € 40 per maand. Op 110 procent is dit iets lager met een saldo van € 35. Dergelijke lage saldi maakt dit huishouden erg kwetsbaar is. Als er sprake is van hogere meerkosten in verband met de zorgvraag, dan zal dit al snel tot tekorten leiden. Vanaf 125 procent is er sprake van een ruimere bestedingsruimte: € 237 op 125 procent, oplopend naar € 488 op 150 procent.

De lage bestedingsruimte wordt veroorzaakt door de zorgkosten. Het verschil in bestedingsruimte vergeleken met een alleenstaande zonder zorgvraag ligt tussen de € 70 en € 100 per maand. Bij een inkomensniveau tot en met 125 procent worden de zorgkosten gedeeltelijk vergoed door de tegemoetkoming van € 200 en door de bijzondere bijstand. Boven een inkomen van 125 procent betaalt de alleenstaande alle extra zorgkosten zelf.

13. Alleenstaande oudere met een motorische beperking

Ook de alleenstaande oudere met een zorgvraag heeft minder bestedingsruimte dan zonder zorgvraag, maar er zijn geen tekorten zichtbaar. Bij alleen een AOW-uitkering zonder aanvullend pensioen, resteert er € 247 per maand. Dit loopt op naar € 539 per maand bij 150 procent.

Ook dit huishouden heeft baat bij de tegemoetkoming van € 200.

Het verschil in bestedingsruimte (tussen een oudere met en zonder zorgkosten) neemt toe naarmate het inkomen stijgt. Dit heeft te maken met de hogere draagkracht voor de bijzondere bijstand bij een hoger inkomensniveau.

4.2 Armoedeval

Voor elk huishoudtype zijn verschillende inkomensniveaus doorgerekend. Naast het minimuminkomen zijn inkomens op 110, 125, 130, 140 en 150 procent van het netto minimuminkomen gespecificeerd. Soms leidt een hoger inkomen tot een beperktere bestedingsmogelijkheid. Dit komt doordat landelijke en gemeentelijke inkomensondersteunende maatregelen, zoals huurtoeslag en kindregelingen, er niet op voorhand toe leiden dat een huishouden meer te besteden heeft bij een hoger inkomen. Een armoedeval kan ontstaan door een stijging van het salaris, bijvoorbeeld als iemand meer uren gaat werken. Deze armoedeval wordt ook wel doorstroomval genoemd. Een andere situatie ontstaat wanneer huishoudens vanuit een uitkering uitstromen naar betaald werk. Deze armoedeval wordt ook wel de uitstroomval genoemd. Op dat moment nemen de kosten door werk toe en komen rechten op diverse inkomensondersteunende regelingen (gedeeltelijk) te vervallen.

4.2.1 Uitstroomval

Een uitstroomval ontstaat als een huishouden op een bepaald inkomensniveau minder overhoudt dan op bijstandsniveau.

In de gemeente Utrecht doet zich dit voor bij de onderzochte eenoudergezinnen: op 110 procent van de norm is de bestedingsruimte lager dan op bijstandsniveau.

De uitstroomval bij het eenoudergezin met jonge kinderen wordt vooral veroorzaakt door de kosten voor kinderopvang en de werkgerelateerde kosten. De eigen betaling aan kinderopvang bedraagt € 96 per maand en voor de werkgerelateerde kosten rekenen we een bedrag van € 67 per maand. Daarnaast is er geen recht meer op volledige kwijtschelding van lokale belastingen, wat bijdraagt aan de uitstroomval.

Bij het eenoudergezin met oudere kinderen spelen dezelfde factoren, behalve de kosten voor kinderopvang. Hierdoor is de armoedeval kleiner dan het eenoudergezin met jonge kinderen: de bestedingsruimte op 110 procent is € 42 lager dan op bijstandsniveau, voor het eenoudergezin met jonge kinderen daalt de bestedingsruimte met € 91.

Ook het paar vanaf de AOW-gerechtigde leeftijd heeft bij 110 procent een lagere bestedingsruimte dan bij een volledige AOW-uitkering. Dit kan grotendeels worden verklaard vanuit de systematiek van dit onderzoek: op 100 procent rekenen we met een volledige AOW-uitkering, bij 110 procent gaan we uit van een bijstandsuitkering voor een AOW-gerechtigde. Daarnaast speelt ook hier het wegvallen van het recht op volledige kwijtschelding van lokale lasten een rol.

De alleenstaande met een licht verstandelijke beperking heeft bij 110 procent een iets lagere bestedingsruimte dan op bijstandsniveau. Het saldo daalt van € 40 naar € 35. Dit wordt veroorzaakt doordat er bij 110 procent rekening wordt gehouden met bijkomende (vervoers)kosten voor werk. Daarnaast vervalt het recht op kwijtschelding voor lokale lasten en worden er minder zorgkosten vergoed vanuit de bijzondere bijstand vanwege de veronderstelde draagkracht.

Bij de andere onderzochte huishoudtypen zien we geen uitstroomval, maar de bestedingsruimte op 110 procent neemt niet evenredig toe met het netto inkomen. Ook hier zijn het wegvallen van het recht op kwijtschelding van lokale lasten en werkgerelateerde kosten de oorzaak.

4.2.2 Doorstroomval

Van een doorstroomval is sprake als een huishouden op een bepaald inkomensniveau minder overhoudt dan op het voorliggende, lagere inkomensniveau.

In de gemeente Utrecht is bij alle paren met kinderen een doorstroomval zichtbaar bij een overgang van het inkomen van 125 naar 130 procent van het minimum. Voor paren met vier kinderen geldt dat de bestedingsruimte op 140 procent weliswaar hoger is dan op 130 procent, maar nog steeds lager dan op 125 procent. Bij een inkomen van 150 procent is de bestedingsruimte hoger dan op alle voorliggende inkomensniveaus.

De doorstroomval bij 130 procent bij paren met kinderen wordt veroorzaakt door het wegvallen van de tegemoetkomingen vanuit de U-pas én door de afbouw van landelijke toeslagen (de huurtoeslag en de zorgtoeslag). Bovendien moet bedacht worden dat het inkomensstijging op 130 procent ten opzichte van 125 procent kleiner is dan tussen de andere onderzochte inkomensniveaus.

4.3 Huishoudens met langdurig een laag inkomen

Huishoudens in de gemeente Utrecht, die gedurende 12 maanden of langer een inkomen tot 125 procent van de bijstandsnorm hebben gehad, komen in aanmerking voor de Individuele inkomens toeslag (IIT). De hoogte van de toeslag varieert per huishoudtype.

In tabel 11 staan de saldi van de inkomsten min de uitgaven uitgewerkt waarbij ook rekening is gehouden met de IIT.

Tabel 11: Overzicht saldo inkomsten min uitgaven per maand, inclusief IIT

Huishoudtype	100	110	125	130	140	150
01. alleenstaande tot AOW-leeftijd	122	127	329	374	491	588
02. alleenstaande vanaf AOW-leeftijd	376	381	568	605	700	772
03. alleenstaande vanaf AOW-leeftijd (AIO)	282	381	568	605	700	772
04. eenoudergezin met 2 jonge kinderen	546	455	575	641	677	811
05. eenoudergezin met 2 oudere kinderen	326	284	486	553	544	678
06. paar tot AOW-leeftijd zonder kinderen	137	158	374	378	449	508
07. paar vanaf AOW-leeftijd	435	417	627	666	791	911
08. paar vanaf AOW-leeftijd (AIO)	300	417	627	666	791	911
09. paar met 2 jonge kinderen	366	375	591	566	635	671
10. paar met 2 oudere kinderen	174	183	399	281	349	385
11. paar met 4 kinderen	376	385	601	435	504	540
12. alleenstaande tot AOW-leeftijd met zorg	50	45	247	274	391	488
13. alleenstaande vanaf AOW-leeftijd met zorg	247	263	354	374	468	539

De IIT kan een extra armoedeval veroorzaken: een huishouden met recht op IIT kan een hogere bestedingsruimte hebben dan een huishouden op een hoger inkomensniveau, zonder recht op IIT.

In de gemeente Utrecht zien we dit gebeuren bij de alleenstaande met oudere kinderen. Omdat de inkomensgrens voor alleenstaande ouders wordt verhoogd met de alleenstaande-ouderkop uit het kindgebonden budget, komen deze ouders nog in aanmerking voor de IIT bij het hier getoonde inkomen van 130 procent van de bijstandsnorm. Op 140 procent ontstaat dan een doorstroomval: de bestedingsruimte op 130 procent inclusief IIT is hoger dan op 140 procent, waar geen recht meer is op IIT. Deze doorstroomval wordt niet alleen veroorzaakt door de IIT. Ook zonder IIT neemt de bestedingsruimte tussen 130 en 140 procent niet evenredig toe met het netto inkomen. Dit komt doordat het recht op de vergoedingen vanuit de U-pas ook wegvalt. Het wegvallen van de U-pas alleen resulteert niet in een doorstroomval; als de alleenstaande ouder met een inkomen op 130 procent ook in aanmerking komt voor de IIT ontstaat wel een doorstroomval.

Verder zien we dat de armoedeval bij paren met kinderen op 130 procent, die ook al zichtbaar was exclusief IIT, groter wordt als ook rekening wordt gehouden met de IIT. Bij het paar met oudere kinderen en het paar met vier kinderen is het zelfs zo dat de bestedingsruimte op 140 en 150 procent nog steeds lager dan op 125 procent.

Overigens kan erover gediscussieerd worden in hoeverre er gesproken kan worden van een armoedeval wanneer het saldo inclusief IIT vergeleken wordt met een hoger inkomensniveau waar geen recht op de IIT bestaat. De IIT is immers bedoeld voor huishoudens die langdurig op het minimum leven en zeer weinig kans hebben om hun inkomen te verhogen.

5 Conclusies en aanbevelingen

Dit hoofdstuk beschrijft, naar aanleiding van de resultaten in de vorige hoofdstukken, de conclusies. Daarnaast worden er verschillende adviezen gegeven voor de aanpassing van regelingen in het kader van minimabeleid van de gemeente Utrecht.

5.1 Voorwaarden

De berekening van de bestedingsruimte van de voorbeeldhuishoudens in dit onderzoek is gebaseerd op een drietal voorwaarden:

1. Men moet zeer goed met geld kunnen omgaan;
2. Men moet alle inkomensondersteuning aanvragen waar men recht op heeft;
3. Men moet niet of zeer beperkt te maken hebben met persoonlijk onvermijdbare uitgaven. Dit geldt voor bijvoorbeeld huishoudens met een hogere huur dan hier opgenomen. Of voor mensen met een noodgedwongen hogere energierekening, bijvoorbeeld omdat er sprake is van een slecht geïsoleerde woning.

De conclusies van dit rapport moeten met die voorwaarden in het achterhoofd geïnterpreteerd worden. Kijkend naar de voorwaarden kan gesteld worden dat er heel veel verwacht wordt van huishoudens met een laag inkomen. Het gaat dus eigenlijk om de meest ideale situatie. De daadwerkelijke situatie van huishoudens kan hiervan afwijken. Om hoeveel huishoudens het gaat en in welke mate is niet bekend, hierover zijn geen gemiddelden gepubliceerd. Het Nibud adviseert de gemeente Utrecht om actief de betreffende huishoudens te (blijven) helpen aan deze voorwaarden te kunnen voldoen.

5.2 Bestedingsruimte en armoedeval

Bestedingsruimte

In de gemeente Utrecht kunnen alle onderzochte huishoudtypen de maandbegroting rondkrijgen, ook als sprake is van extra zorgkosten. Dit is opvallend gelet op de sterke inflatie, die al enige tijd aanhoudt. De landelijke koopkrachtreparaties van de afgelopen jaren doen hier duidelijk hun werk.

Echter, er blijft er grote onzekerheid over het verloop van alle prijzen in de komende jaren. Weten waar je financieel aan toe bent, is nodig om te kunnen begroten en uit te kunnen rekenen hoeveel budget er is voor andere uitgavenposten. Hogere inkomens hebben meer ruimte in hun begroting om te kunnen schuiven met uitgavenposten en hebben vaker een buffer om op terug te vallen. Iets wat huishoudens met een laag inkomen meestal niet hebben.

In de huidige situatie is de bestedingsruimte van alleenstaanden onder de AOW-leeftijd met een zorgvraag het laagst: € 40 op bijstandsniveau en € 35 op 110 procent van de norm. Dat maakt dit huishouden erg kwetsbaar. Als er sprake is van hogere kosten, bijvoorbeeld meerkosten in verband met de zorgvraag, dan zal dit al snel tot tekorten leiden.

Ook alleenstaanden zonder zorgvraag en paren zonder kinderen onder de AOW-leeftijd hebben een relatief lage bestedingsruimte. Deze huishoudens profiteren het minst van de koopkrachtreparaties van de afgelopen jaren, die vooral gericht zijn op huishoudens met kinderen.

Paren met oudere kinderen hebben wel veel baat van de maatregelen van het Rijk, zoals de verhoging van het kindgebonden budget. Hierdoor hebben zij, in tegenstelling tot voorgaande jaren, niet meer met tekorten op de maandbegroting te maken. De bestedingsruimte van € 107 op bijstandsniveau en € 116 op 110 procent van de norm is echter nog steeds niet heel ruim.

Daarnaast laten de resultaten van deze rapportage zien dat alleenstaande ouders een hogere bestedingsruimte hebben dan paren met kinderen. Dit komt doordat paren de kosten van twee volwassenen moeten dragen, terwijl het bijbehorende inkomen in verhouding lager ligt: een eenoudergezin ontvangt 70 procent van de norm voor een paar plus de alleenstaande ouderkop vanuit het kindgebonden budget, wat samen neerkomt op ongeveer 90 procent van de norm. Paren ontvangen 100 procent van de norm. De extra inkomsten voor paren (van ongeveer 10 procent) ten opzichte van het eenoudergezin wegen vaak niet op tegen de kosten voor een extra volwassene aan bijvoorbeeld voeding, kleding en de zorgverzekering.

Op bijstandsniveau houden alleenstaande ouders met twee oudere kinderen per maand € 259 over tegenover € 107 per maand voor paren met oudere kinderen.

Armoedeval

Van een armoedeval is sprake als er op een bepaald inkomensniveau minder bestedingsruimte is dan op het voorliggende, lagere inkomensniveau. Hierbij maken we onderscheid tussen een uitstroomval (er blijft minder over dan op bijstandsniveau) en een doorstroomval (op een bepaald inkomensniveau blijft minder over dan op het voorliggende inkomensniveau).

In de gemeente Utrecht zien we een uitstroomval bij alleenstaande ouders; dit wordt vooral veroorzaakt door werkgerelateerde kosten. Bij alleenstaande ouders met jonge kinderen is de armoedeval groter, omdat zij naast reiskosten ook te maken hebben met kosten voor kinderopvang. Daarnaast speelt ook het wegvallen van het recht op (volledige) kwijtschelding van lokale lasten een rol. Ook bij een alleenstaande met een lichtverstandelijke beperking is een kleine uitstroomval zichtbaar, vanwege de reiskosten in verband met werk en het wegvallen van het recht op kwijtschelding in combinatie met een hogere draagkracht voor de bijzondere bijstand voor zorgkosten.

Bij de paren met kinderen is sprake van een doorstroomval op 130 procent. Hier speelt vooral het wegvallen van het U-Pas budget. Paren hebben bovendien te maken met lagere landelijke toeslagen, zij ontvangen minder huurtoeslag en minder zorgtoeslag.

5.3 Aanbevelingen

Naar aanleiding van de resultaten van dit onderzoek én de voorwaarden die wij hierbij gesteld hebben, volgen hieronder een aantal aanbevelingen.

Houd oog voor het verhaal achter de cijfers

Ook in voorgaande jaren heeft de gemeente Utrecht een Minima-effectrapportage laten opstellen. Deze huidige cijfers geven de impressie dat de situatie steeds verder verbetert. Hierbij moet het in gedachten worden gehouden dat het niet per definitie gemakkelijker is geworden om rond te komen. In paragraaf 5.1 is een aantal voorwaarden benoemd waaraan voldaan moet worden om tot de bestedingsruimte te komen zoals die in dit

rapport berekend is. Nu is het de laatste jaren zeker niet gemakkelijker geworden om aan deze voorwaarden te voldoen.

De G40 merkt in het manifest "Geen pleisters meer" op, dat inwoners afhankelijk zijn geworden van lokale inkomensondersteuning in een stelsel dat te ingewikkeld is en waarbij het vertrouwen in de overheid laag is: "Het is voor inwoners lastig om bekend te zijn met de veelheid van alle lokale en landelijke regelingen. Het is complex om ze vervolgens aan te vragen, als het taboe op geldzorgen hen al niet heeft tegengehouden. Gelijktijdig speelt nu ook mee dat inwoners minder vertrouwen hebben in de overheid en onder andere terughoudend zijn in het aanvragen van regelingen en toeslagen. Bijvoorbeeld doordat ze bang zijn dat ze het ontvangen budget weer terug zullen moeten betalen. Dit geldt zeker niet alleen voor de lokale regelingen, maar voor het landelijke inkomensstelsel in het geheel."³

Ook het Nibud constateert in de analyse van het hoofdlijnenakkoord dat huishoudens steeds afhankelijker worden van toeslagen: "De maatregelen in het hoofdlijnenakkoord zorgen volgens het CPB voor een lichte gemiddelde stijging van de koopkracht van alle huishoudens en een afname van de armoede. Daarvoor wordt voor huishoudens met lage inkomens teruggegrepen op toeslagen om hun koopkracht op peil te houden. (...) Tegelijkertijd hebben we gezien dat het stelsel van toeslagen vaak tot problemen en onzekerheid bij huishoudens leidt. [Daardoor weten huishoudens] op de langere termijn niet waar zij aan toe zijn en blijven ze overgeleverd aan een complex systeem."⁴ Het is dus belangrijk dat de gemeente zich ervan bewust is en blijft dat veel inwoners met een laag inkomen moeite hebben om rond te komen en daarbij afhankelijk zijn van verschillende vormen van inkomensondersteuning. De volgende aanbevelingen kunnen daarbij helpend zijn.

Stimuleer goed financieel beheer

Om rond te kunnen komen van een minimuminkomen is een goed financieel beheer van het huishouden noodzakelijk. Men reserveert om zo nodig grote uitgaven te kunnen doen voor de vervanging van de inboedel. We gaan ervan uit dat het huishouden niet leent, zodat er niet nog extra kosten van rente en aflossing bijkomen. Veel huishoudens die van een minimum inkomen moeten rondkomen, voeren een goed financieel beheer, maar een deel ook niet. Voor deze huishoudens is het aan te bevelen cursussen of begeleiding te organiseren. Het Nibud, en ook andere (lokale) organisaties, hebben hiervoor een uitgebreid aanbod.

Verminder niet-gebruik regelingen

In deze rapportage wordt ervan uitgegaan dat alle regelingen waarop men recht heeft ook worden aangevraagd! Uit diverse onderzoeken⁵ blijkt echter dat dit niet altijd gebeurt en

³ Stedennetwerk G40, Geen pleisters meer

⁴ Nibud notitie hoofdlijnenakkoord 2024 – 2028: <https://www.nibud.nl/nieuws/nibud-akkoord-mist-structurele-aanpak-bestaanszekerheid/>

⁵ Nationale Ombudsman: Met te weinig genoegen nemen (2022). Waaruit bijvoorbeeld blijkt dat ouderen oververtegenwoordigd zijn in de groep niet-gebruikers.

SCP: Voorzieningen in 3D (2021). Waaruit bijvoorbeeld blijkt dat een grote potentiële gebruikers moeilijk zichtbaar is te krijgen en dat deze groep groter wordt.

CPB: Gebruik (en niet-gebruik) van toeslagen in Nederland (2019). Waaruit bijvoorbeeld blijkt dat 15 procent van de rechthebbenden het kindgebondenbudget niet aanvraagt.

dat er een behoorlijke mate van niet-gebruik is. Voor de groep die niet alle regelingen gebruikt waarop recht is, geldt dat de bestedingsruimte in deze rapportage lager is. Het Nibud adviseert dan ook in het beleid sterk de nadruk te leggen op het verminderen van niet-gebruik. Bijvoorbeeld door gerichte communicatie te stimuleren met hulp van verschillende lokale organisaties, waaronder die in de gezondheidszorg. En zorg voor eenvoudige procedures met betrekking tot toekenning, bijvoorbeeld door aanvragen te combineren.

Het niet-gebruik is vooral groot onder werkenden. Dat versterkt de armoedeval. In de handreiking *Het beter bereiken van werkende armen* (Platform31, 2022)⁶ staan suggesties om het niet-gebruik van voorzieningen door werkenden tegen te gaan.

Help energielasten verlagen

De afgelopen periode zijn de energielasten sterk gestegen. Het kabinet heeft in 2023 de gevolgen voor alle huishoudens gedempt met het prijsplafond op de energietarieven. Voor huishoudens met een laag inkomen is de energietoeslag in het leven geroepen. Deze zijn in 2024 weer afgeschaft. Omdat de energieprijzen weer gedaald zijn, is dit niet meer nodig voor elk huishouden.

Het is misschien niet meer voor iedereen noodzakelijk, maar wonen in een huis met een slecht energielabel veroorzaakt wel degelijk persoonlijk onvermijdbare uitgaven. Het Nibud adviseert om voor die huishoudens die vanwege een slecht geïsoleerde woning moeite hebben met rondkomen, de mogelijkheid van bijzondere bijstand open te houden. Hetzelfde geldt voor huishoudens met een bovengemiddeld hoog noodzakelijk elektriciteitsverbruik, bijvoorbeeld als gevolg van een medische aandoening of een energie-onzuinige woning. Ook voor deze huishoudens blijft een (extra) tegemoetkoming vanuit de gemeente zeer wenselijk.

In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de energiekosten per label en per woningtype. Hieruit wordt duidelijk wat het effect van een hoger energielabel is op de bestedingsruimte van diverse huishoudtypen. Bij een- en tweepersoonshuishoudens gaan we in deze rapportage uit van een flatwoning, voor meerpersoonshuishoudens rekenen we met de energielasten van een tussenwoning.

Tabel 12: Gaskosten in euro's naar cluster van energielabel

	AB	CD	EFG
rij-tussenwoning	139	160	176
flatwoning	109	127	145

Bij het schrijven van dit rapport is bekend geworden dat er ook in 2025 weer een Noodfonds voor Energie zal zijn, waar mensen met een laag inkomen en een hoge energierekening ondersteuning kunnen krijgen. De precieze voorwaarden voor het Noodfonds 2025 zijn nog niet bekend en zijn niet meegenomen in deze rapportage. Uitgaande van de regeling van vorig jaar zouden vrijwel alle voorbeeldhuishoudens met een inkomen tot en met 120 procent bij de berekende energiebedragen er voor in

Nibud: Geldzaken in de praktijk (2019). Waaruit bijvoorbeeld blijkt dat een kwart van de Nederlandse huishoudens niet weet of ze recht hebben op toeslagen.

SEO: Niet-gebruik inkomensondersteunende maatregelen (2011). Waarin bijvoorbeeld het verschil in niet-gebruik van landelijke regelingen en gemeentelijke regelingen duidelijk wordt.

⁶ Het beter bereiken van werkende armen, Platform31 dec. 2022 <https://www.platform31.nl/articles/het-beter-bereiken-van-werkende-armen>.

aanmerking komen⁷. Het Nibud adviseert de gemeente Utrecht actief de ontwikkelingen rondom het Noodfonds te blijven volgen.

Daarnaast adviseert het Nibud de gemeente Utrecht huishoudens te ondersteunen bij het verlagen van de energielasten. Ten aanzien van energieverbruik en isolatie, blijkt uit onderzoek dat juist minima vaak in minder goed geïsoleerde woningen wonen en daardoor een hoger dan gemiddeld verbruik hebben. De energielasten zullen een groter deel van de woonlasten, en daarmee ook van de totale begroting, gaan innemen. De toekomstige energietransitie zal ook de nodige kosten met zich meebrengen. Daarbij is het voor bewoners van een huurwoning niet duidelijk of de woningbouwcorporaties dit gaan doorberekenen aan hun huurders. Het Nibud adviseert de gemeente om hierin samen op te trekken met de verhuurders en ook samen middelen in te zetten om de energieverbetering van woningen door te voeren.

Huishoudens met een laag inkomen kunnen mogelijk hulp van energieadviseurs of gratis en goedkope energieboxen aangeboden krijgen. Producten zoals ledlampen en isolatiefolies, waarvan de aanschafkosten voor deze doelgroep vaak te hoog zijn maar met een snelle terugverdientijd hebben, zijn dan het meest effectief.

Zorg voor een goed alternatief voor de collectieve zorgverzekering

Veel gemeenten bieden inwoners een collectieve zorgverzekering aan. Met een dergelijke verzekering zijn deelnemers vaak uitgebreider verzekerd dan huishoudens met een gemiddelde verzekering. Echter, niet alle inwoners hebben zo'n uitgebreid pakket nodig, terwijl de premies navenant hoog zijn en de collectiviteitskorting vaak laag is. De gemeente Utrecht biedt vanaf 1 januari 2025 geen collectieve zorgverzekering meer aan.

Een alternatief is om inwoners, die voorheen gebruik maakten van de collectieve verzekering, te ondersteunen bij hun keuze voor een zorgverzekering. Door per inwoner naar hun persoonlijke situatie te kijken kan bovendien het risico op onder- of oververzekering zo klein mogelijk worden gehouden.

Onderzoek de mogelijkheid om de vergoeding voor sociale participatie voor volwassenen te verhogen

De gemeente Utrecht stimuleert inwoners met een laag inkomen om deel te nemen aan sportieve en culturele activiteiten middels een persoonlijk budget op de U-pas. Kinderen kunnen het budget daarnaast inzetten voor de bekostiging van schoolactiviteiten. Het Nibud beoordeelt de U-pas als zeer positief.

⁷ De volgende huishoudens konden steun krijgen van het Noodfonds:

- Het huishouden heeft een bruto-inkomen van maximaal 200% van het sociaal minimum. Dat gaat concreet om 3200 euro (alleenstaand) en 4480 euro (samenwonend). De bedragen zijn inclusief 8% vakantiegeld en exclusief toeslagen.
- Huishoudens hebben zelf een energiecontract voor gas, stroom en/of stadswarmte bij een energieleverancier.
- De energierekening is (afhankelijk van het inkomen) hoger dan 8 tot 10 % van het gezamenlijk bruto-inkomen: Voor mensen tot 130% van het sociaal minimum hoger dan 8% van het gezamenlijk bruto-inkomen, of voor mensen tot 200% sociaal minimum hoger dan 10%.
- Het Noodfonds betaalt de rest van de maandelijkse energierekening boven deze 8 tot 10 % van het gezamenlijk bruto-inkomen van een huishouden.

Voor volwassenen is het budget op de U-pas lager dan voor kinderen terwijl de kosten voor volwassenen vaak hoger zijn. Het verhogen van het budget voor volwassenen kan helpen om sociale uitsluiting tegen te gaan, wat ook de kansen op de arbeidsmarkt kan vergroten.

Daarom adviseert het Nibud om het budget voor inwoners vanaf 18 jaar te verhogen. Een andere optie is om de regeling voor kinderen uit te breiden naar 27 jaar. Kinderen wonen momenteel langer thuis (onder ander als gevolg van de huizenmarkt). Zodra zij 18 jaar worden, valt dan een deel van de ondersteuning weg. Bovendien stoppen juist jongeren in de leeftijdscategorie van 12 tot 18 jaar vaak met sporten. Door de regeling uit te breiden kan gestimuleerd worden dat zij blijven sporten of weer gaan sporten.

Maak een gedegen afweging tussen een goed uitvoerbaar minimabeleid en het voorkómen van een armoedeval

In de gemeente Utrecht kunnen alle onderzochte huishoudtypen de maandbegroting rond krijgen. Dit is enerzijds het gevolg van landelijke maatregelen, zoals de verhoging van het minimumloon (en de daaraan gekoppelde uitkeringen) en de verhoging van toeslagen (met name de huurtoeslag en het kindgebonden budget).

Daarnaast kent de gemeente Utrecht een eigen minimabeleid, wat vooral gunstig is voor huishoudens met kinderen: vanuit de U-pas kunnen onder andere schoolgerelateerde kosten en kosten voor sport en cultuur vergoed worden. Bovendien biedt de U-pas vrijheid in de wijze waarop het budget wordt besteed, welk deel voor schoolkosten en welk deel aan sport en cultuur. Ook het feit dat de tegoeden van alle minderjarige kinderen binnen één gezin bij elkaar opgeteld mogen worden (het gezinstegoed) beoordeelt het Nibud als zeer positief.

De U-pas kent een inkomensgrens van 125 procent. Uit dit onderzoek blijkt dat bij de paren met kinderen een doorstroomval zichtbaar wordt op 130 procent. Dit wordt vooral veroorzaakt door de inkomensgrens van de U-pas. Daarnaast speelt ook de afbouw van landelijke toeslagen een rol.

Door regelingen getrapt af te bouwen kunnen soms armoedevallen voorkomen worden. Echter, een dergelijke constructie is voor de uitvoering vaak ingewikkelder en voor inwoners niet altijd gemakkelijk te begrijpen. Dit laatste kan leiden tot niet-gebruik, iets wat de gemeente juist wil voorkomen.

De gemeente zal daarom een afweging moeten maken. Wat telt zwaarder: de lagere bestedingsruimte op 130 procent (ten opzichte van 125 procent van de bijstandsnorm) of het risico op meer niet-gebruik. Complicerende factor is dat ook de afbouw van de landelijke toeslagen een rol speelt en dat die afbouw al begint bij een inkomen van 120 procent van de geldende norm.

Inkomensgrens alleenstaande ouders

Voor alleenstaande ouders wordt bij de berekening van de inkomensgrens uitgegaan van de toepasselijke norm plus de ALO-kop (alleenstaande ouderkop). Dit betekent dat een ruimere groep gebruik kan maken van de regelingen. Echter, de resultaten laten zien dat alleenstaande ouders een hogere bestedingsruimte hebben dan paren (met kinderen). De vraag is daarom of deze ruimere inkomensgrens wel nodig is of dat de middelen mogelijk beter ingezet kunnen worden voor groepen die het moeilijker hebben, zoals alleenstaanden en/of huishoudens met extra zorgkosten of andere onvermijdbare uitgaven.

Stimuleer paren met oudere kinderen bij het verhogen van hun inkomen

Paren met oudere kinderen hebben het minder ruim dan eenoudergezinnen met oudere kinderen en dan paren met jonge kinderen. In het onderzoek gaan we uit van de minst gunstigste situatie waarbij een van de volwassenen werkt. Inzetten op de begeleiding naar werk van beide partners levert extra op. Zo blijkt een klein baantje van de andere partner veel meer op te leveren dan alleen het maandelijks bruto inkomen: fiscaal houdt een stel meer over als beide partners parttime werken dan als één persoon fulltime werkt⁸.

Laat (meer) werken lonend zijn

Een uitstroomval ontstaat als een huishouden op een bepaald inkomensniveau minder overhoudt dan op bijstandsniveau. In de gemeente Utrecht doet zich dit voor bij de onderzochte eenoudergezinnen. Bij de overige huishoudtypen zien we dat de bestedingsruimte op 110 procent vaak niet evenredig toeneemt met het inkomen.

Naast het wegvallen van het recht op kwijtschelding van lokale heffingen, spelen vooral werkgerelateerde kosten hierbij een rol. Bij een inkomen boven het minimum wordt er in deze rapportage van uitgegaan dat er sprake is van een (parttime) baan die extra (vervoers)kosten met zich meebrengt. Deze kosten zijn in de begrotingen boven bijstandsniveau opgenomen. Het gaat om een gemiddeld bedrag. In de praktijk kunnen deze kosten hoger liggen of juist lager, bijvoorbeeld als deze kosten door de werkgever vergoed worden of als er geen reiskosten zijn omdat het werk op loop- of fietsafstand gesitueerd is.

Het Nibud adviseert per situatie te bekijken of werkgerelateerde kosten tot financiële problemen kunnen leiden en zo nodig een vergoeding te verstrekken. De gemeente kan inwoners ook ondersteunen bij het vinden van werk in de buurt, waardoor er geen of minder reiskosten zijn.

Houd aandacht voor de inkomenspositie van huishoudens zonder kinderen

Van de onderzochte huishoudtypen in dit onderzoek hebben de huishoudens onder de AOW-leeftijd zonder kinderen de laagste bestedingsruimte. Als de alleenstaande met extra zorgkosten te maken heeft resteert op bijstandsniveau € 40 per maand. Dit maakt dit huishouden zeer kwetsbaar; mochten er onverwacht meer (zorg)kosten zijn, dan zal dit al snel leiden tot een tekort.

De alleenstaande zonder zorgkosten heeft iets meer ruimte, namelijk € 112 op bijstandsniveau. Voor het paar zonder kinderen is dat nauwelijks meer: € 127 op bijstandsniveau.

Als deze huishoudens met hogere kosten te maken krijgen dan waar we in dit onderzoek rekening mee hebben gehouden (bijvoorbeeld een combinatie van een hogere huur en een onzuinige woning) kan het saldo veel lager uitvallen.

Het Nibud adviseert de positie van alleenstaanden onder de AOW-gerechtigde leeftijd, en met name alleenstaanden met extra zorgkosten, goed in de gaten te houden. Deze huishoudens profiteren het minst van de landelijke maatregelen en daarom is juist voor deze groep de gemeentelijke ondersteuning van belang.

⁸ Zie hiervoor de WerkZorgberekenaar: <https://www.nibud.nl/tools/werkzorgberekenaar/>

Bijlage 1 | Verantwoording uitgaven

Nibud gebruikt diverse bronnen voor de referentiecijfers. Hieronder volgt een korte verantwoording van keuzes en bronnen van de pakketten die leiden tot de begrotingsposten. De bedragen in de posten zijn de bedragen voor januari 2023.

De inhoud van de uitgavenpakketten worden in overleg met andere organisaties regelmatig aangepast. De prijzen van de pakketten worden elk jaar herijkt en aangepast.

Huur

Voor een- en twee-persoonshuishoudens is gerekend met een huur van € 682. Voor meerpersoonshuishoudens bedraagt de huur € 731. Alle genoemde bedragen zijn inclusief servicekosten. Voor het berekenen van de huurtoeslag is uitgegaan van de deze huurprijzen.

Energie

Dit is de prijs van gemiddeld verbruik naar huishoudtype met een opslag van 10 procent voor huishoudens vanaf de AOW-gerechtigde leeftijd en voor de huishoudens met een zorgvraag.

Lokale lasten

Dit zijn de gemeentelijke- en waterschapshellingen verminderd met de eventuele kwijtschelding.

Telefoon, televisie en internet

Deze bedragen zijn gebaseerd op het bellen met een mobiele telefoon met een sim-only abonnement voor 100 tot 150 belminuten per maand met een databundel tot maximaal 2 GB, een basisabonnement voor internet en een basis digitaal televisie abonnement. We gaan er van uit dat iedereen in het huishouden van 12 jaar en ouder een eigen mobiele telefoon heeft.

Zorgverzekeringen

Dit betreft de nominale premie van de basis- en aanvullende verzekering inclusief een tandartsverzekering. Voor huishoudens die voldoen aan de voorwaarden zijn de tarieven voor de collectieve basisverzekering en de aanvullende verzekering (incl. tand) gehanteerd.

Overige verzekeringen

Dit betreft een aansprakelijkheidsverzekering, een inboedelverzekering en voor volwassenen in huishoudens onder de pensioengerechtigde leeftijd een uitvaartverzekering.

Onderwijs

Deze bedragen zijn gebaseerd op onderzoek van SEO, zoals gepubliceerd in de Schoolkostenmonitor. Het betreffen onder andere de vrijwillige schoolbijdrage, leermiddelen en gereedschappen, ICT-benodigdheden en kosten voor extra schoolactiviteiten.

Kinderopvang/peuteropvang

Dit zijn de kosten inclusief de landelijke vergoeding die wordt gegeven. Bij de alleenstaande huishoudens met jonge kinderen bij een inkomen boven de bijstand gaan we uit van 20 uur werk (bij 110 procent inkomen) of 30 uur werk (hoger dan 110 procent).

Voor een alleenstaande ouder met jonge kinderen op bijstandsniveau en voor een paar met jonge kinderen bij alle inkomens gaan we ervan uit dat er gemaakt van de peuteropvang.

Vervoerskosten

Voor ieder lid van het huishouden zijn dit de kosten van een fiets en de kosten voor stads- en streekvervoer met de bus. Hierbij is uitgegaan van een beperkte hoeveelheid vervoer per maand. Voor huishoudens met zorgkosten zijn de kosten van een fiets niet meegerekend.

Uitgaven in verband met het verkrijgen of behouden van werk

We houden rekening met kosten in verband met werkgerelateerde kosten (vervoer, representatieve kleding). Hiervoor houden we een vast bedrag aan.

Kleding en schoenen

Deze bedragen zijn gebaseerd op het Nibud-basispakket voor kleding. Het gaat hierbij net als bij alle andere uitgavenposten om een goedkoop pakket met nieuwe artikelen. De bedragen zijn gebaseerd op de prijzen van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Inboedel en onderhoud

Bedragen zijn gebaseerd op het Nibud-basispakket voor inventaris en onderhoud. Dit betreft o.a. de stoffering, keukeninventaris en huishoudelijk apparatuur.

Zelfzorgmiddelen

In het basispakket zitten kosten die elk huishouden heeft. De kosten betreffen de huisapotheek met pleisters, aspirines e.d. plus het bedrag dat een huishouden maximaal kwijt kan zijn aan het eigen risico van de zorgverzekering.

Eigen risico

Dit bedrag is gebaseerd op € 385, waarbij we ervan uitgaan dat het gehele bedrag gereserveerd moet worden.

Voeding

De bedragen zijn gebaseerd op de aanbevolen hoeveelheden voor een gezonde voeding van het Voedingscentrum en de prijzen van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Was- en schoonmaakmiddelen

Dit is een bedrag per huishouden en een bedrag per persoon op basis van Nibud-onderzoek.

Persoonlijke verzorging

Uitgegaan is van een bedrag per persoon op basis van Nibud-onderzoek.

Diversen

Dit is een bedrag per huishouden en een bedrag per persoon voor diverse uitgaven.

Pakket voor sociale participatie

Als voorbeeld heeft het Nibud in samenwerking met het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) een pakket aan uitgaven voor sociale participatie opgesteld. De uitgavenposten waar rekening mee is gehouden staat hieronder weergegeven evenals de richtbedragen voor deze uitgavenposten. Het gaat hierbij om een voorbeeld van een invulling van activiteiten. Bij vakanties/uitgaan kan ook gedacht worden aan andere activiteiten zoals het bezoeken van een museum of zwembad.

Uitgaven aan sociale participatie, bedrag per maand

	€
Contributies en abonnementen	
per kind 4 tot 8 jaar	12,50
per kind 8 tot 16 jaar	16,00
Per persoon vanaf 16 jaar	21,50
per huishouden	3,00
Bezoek ontvangen	
per persoon	12,00
per huishouden	16,00
Op bezoek gaan	
per persoon	7,00
Vakantie/uitgaan	
per persoon	21,50
per huishouden	28,50
Vervoer	
per kind 4 tot 12 jaar	12,50
per persoon vanaf 12 jaar	19,00

Bron: SCP/Nibud 2024, CBS 2024, berekeningen Nibud 2024

Bijlage 2 | Begrotingen

In de volgende tabellen zijn de begrotingen van de verschillende voorbeeldhuishoudens opgenomen. Bovenaan staan de inkomsten en daaronder de uitgaven aan het basispakket en aan sociale participatie. Het basispakket is verdeeld in vaste lasten, reserveringsuitgaven en huishoudelijke uitgaven. In de begrotingen zijn landelijke en lokale inkomensondersteunende maatregelen van de gemeente verwerkt. De uitgavenposten waar lokale tegemoetkomingen tegenover staan zijn aangeduid. De bedragen worden weergegeven in hele euro's, waardoor optellingen een euro te laag of te hoog kunnen lijken.

1. Alleenstaande tot AOW-leeftijd

uitgavenposten	100	110	125	130	140	150
<i>INKOMEN</i>						
Netto inkomen	1.345	1.480	1.682	1.749	1.884	2.018
Voorlopige aanslag	0	0	0	0	0	0
Zorgtoeslag	131	131	131	131	131	131
Huurtoeslag	411	411	411	411	393	356
Kinderbijslag	0	0	0	0	0	0
Kindgebonden budget	0	0	0	0	0	0
Kinderopvangtoeslag	0	0	0	0	0	0
Lokale tegemoetkomingen	0	0	0	0	0	0
Netto besteedbaar inkomen	1.887	2.022	2.224	2.291	2.408	2.505
<i>VASTE LASTEN</i>						
Huur	682	682	682	682	682	682
Energie	143	143	143	143	143	143
Water	17	17	17	17	17	17
Lokale lasten	0	63	63	63	63	63
Telecom	64	64	64	64	64	64
Zorgverzekering	179	179	179	179	179	179
Overige verzekeringen	26	26	26	26	26	26
Onderwijs	0	0	0	0	0	0
Kinderopvang	0	0	0	0	0	0
Contributies en abonnementen	3	3	3	3	3	3
Vervoer	22	22	22	22	22	22
Levensonderhoud anderen	0	0	0	0	0	0
Betalingsverplichtingen	0	0	0	0	0	0
Werkgerelateerde kosten	0	67	67	67	67	67
Totaal vaste lasten	1.136	1.266	1.266	1.266	1.266	1.266
<i>RESERVERINGSUITGAVEN</i>						
Kleding	62	62	62	62	62	62
Inboedel	87	87	87	87	87	87
Onderhoud	31	31	31	31	31	31
Zelfzorgmiddelen	6	6	6	6	6	6
Eigen risico	32	32	32	32	32	32
Eigen betalingen zorg	0	0	0	0	0	0
Vrijetijdsuitgaven	0	0	0	0	0	0
Totaal reserveringsuitgaven	218	218	218	218	218	218
<i>HUISHOUDELIJKE UITGAVEN</i>						
Voeding	267	267	267	267	267	267
Was- en schoonmaakartikelen	7	7	7	7	7	7
Persoonlijke verzorging	26	26	26	26	26	26
Huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0	0	0
Huisdieren	0	0	0	0	0	0
Roken	0	0	0	0	0	0
Diversen	5	5	5	5	5	5
Totaal huishoudelijke uitgaven	305	305	305	305	305	305
<i>SOCIALE PARTICIPATIE</i>						
Sociale participatie	116	116	116	128	128	128
<i>TOTAAL</i>						
Totaal uitgaven	1.775	1.905	1.905	1.917	1.917	1.917
Saldo inkomsten min uitgaven	112	117	319	374	491	588

2. Alleenstaande vanaf AOW-leeftijd

uitgavenposten	100	110	125	130	140	150
<i>INKOMEN</i>						
Netto inkomen	1.595	1.651	1.876	1.951	2.101	2.252
Voorlopige aanslag	0	0	0	0	0	0
Zorgtoeslag	131	131	131	131	131	114
Huurtoeslag	411	411	385	359	304	242
Kinderbijslag	0	0	0	0	0	0
Kindgebonden budget	0	0	0	0	0	0
Kinderopvangtoeslag	0	0	0	0	0	0
Lokale tegemoetkomingen	0	0	0	0	0	0
Netto besteedbaar inkomen	2.137	2.193	2.392	2.441	2.536	2.608
<i>VASTE LASTEN</i>						
Huur	682	682	682	682	682	682
Energie	154	154	154	154	154	154
Water	17	17	17	17	17	17
Lokale lasten	0	51	63	63	63	63
Telecom	64	64	64	64	64	64
Zorgverzekering	179	179	179	179	179	179
Overige verzekeringen	15	15	15	15	15	15
Onderwijs	0	0	0	0	0	0
Kinderopvang	0	0	0	0	0	0
Contributies en abonnementen	3	3	3	3	3	3
Vervoer	19	19	19	19	19	19
Levensonderhoud anderen	0	0	0	0	0	0
Betalingsverplichtingen	0	0	0	0	0	0
Werkgerelateerde kosten	0	0	0	0	0	0
Totaal vaste lasten	1.133	1.184	1.196	1.196	1.196	1.196
<i>RESERVERINGSUITGAVEN</i>						
Kleding	62	62	62	62	62	62
Inboedel	87	87	87	87	87	87
Onderhoud	31	31	31	31	31	31
Zelfzorgmiddelen	9	9	9	9	9	9
Eigen risico	32	32	32	32	32	32
Eigen betalingen zorg	0	0	0	0	0	0
Vrijetijdsuitgaven	0	0	0	0	0	0
Totaal reserveringsuitgaven	221	221	221	221	221	221
<i>HUISHOUDELIJKE UITGAVEN</i>						
Voeding	259	259	259	259	259	259
Was- en schoonmaakartikelen	7	7	7	7	7	7
Persoonlijke verzorging	26	26	26	26	26	26
Huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0	0	0
Huisdieren	0	0	0	0	0	0
Roken	0	0	0	0	0	0
Diversen	5	5	5	5	5	5
Totaal huishoudelijke uitgaven	297	297	297	297	297	297
<i>SOCIALE PARTICIPATIE</i>						
Sociale participatie	110	110	110	122	122	122
<i>TOTAAL</i>						
Totaal uitgaven	1.761	1.812	1.824	1.836	1.836	1.836
Saldo inkomsten min uitgaven	376	381	568	605	700	772

3. Alleenstaande vanaf AOW-leeftijd (AIO)

uitgavenposten	100	110	125	130	140	150
<i>INKOMEN</i>						
Netto inkomen	1.501	1.651	1.876	1.951	2.101	2.252
Voorlopige aanslag	0	0	0	0	0	0
Zorgtoeslag	131	131	131	131	131	114
Huurtoeslag	411	411	385	359	304	242
Kinderbijslag	0	0	0	0	0	0
Kindgebonden budget	0	0	0	0	0	0
Kinderopvangtoeslag	0	0	0	0	0	0
Lokale tegemoetkomingen	0	0	0	0	0	0
Netto besteedbaar inkomen	2.043	2.193	2.392	2.441	2.536	2.608
<i>VASTE LASTEN</i>						
Huur	682	682	682	682	682	682
Energie	154	154	154	154	154	154
Water	17	17	17	17	17	17
Lokale lasten	0	51	63	63	63	63
Telecom	64	64	64	64	64	64
Zorgverzekering	179	179	179	179	179	179
Overige verzekeringen	15	15	15	15	15	15
Onderwijs	0	0	0	0	0	0
Kinderopvang	0	0	0	0	0	0
Contributies en abonnementen	3	3	3	3	3	3
Vervoer	19	19	19	19	19	19
Levensonderhoud anderen	0	0	0	0	0	0
Betalingsverplichtingen	0	0	0	0	0	0
Werkgerelateerde kosten	0	0	0	0	0	0
Totaal vaste lasten	1.133	1.184	1.196	1.196	1.196	1.196
<i>RESERVERINGSUITGAVEN</i>						
Kleding	62	62	62	62	62	62
Inboedel	87	87	87	87	87	87
Onderhoud	31	31	31	31	31	31
Zelfzorgmiddelen	9	9	9	9	9	9
Eigen risico	32	32	32	32	32	32
Eigen betalingen zorg	0	0	0	0	0	0
Vrijetijdsuitgaven	0	0	0	0	0	0
Totaal reserveringsuitgaven	221	221	221	221	221	221
<i>HUISHOUDELIJKE UITGAVEN</i>						
Voeding	259	259	259	259	259	259
Was- en schoonmaakartikelen	7	7	7	7	7	7
Persoonlijke verzorging	26	26	26	26	26	26
Huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0	0	0
Huisdieren	0	0	0	0	0	0
Roken	0	0	0	0	0	0
Diversen	5	5	5	5	5	5
Totaal huishoudelijke uitgaven	297	297	297	297	297	297
<i>SOCIALE PARTICIPATIE</i>						
Sociale participatie	110	110	110	122	122	122
<i>TOTAAL</i>						
Totaal uitgaven	1.761	1.812	1.824	1.836	1.836	1.836
Saldo inkomsten min uitgaven	282	381	568	605	700	772

4. Eenoudergezin met 2 jonge kinderen

uitgavenposten	100	110	125	130	140	150
<i>INKOMEN</i>						
Netto inkomen	1.345	1.427	1.617	1.681	1.808	1.934
Voorlopige aanslag	0	53	65	68	76	84
Zorgtoeslag	131	131	131	131	131	131
Huurtoeslag	445	445	445	445	445	445
Kinderbijslag	191	191	191	191	191	191
Kindgebonden budget	701	701	701	701	701	701
Kinderopvangtoeslag	0	1.045	1.568	1.568	2.091	2.091
Lokale tegemoetkomingen	0	0	0	0	0	0
Netto besteedbaar inkomen	2.813	3.993	4.718	4.784	5.443	5.577
<i>VASTE LASTEN</i>						
Huur	731	731	731	731	731	731
Energie	205	205	205	205	205	205
Water	25	25	25	25	25	25
Lokale lasten	0	76	110	110	110	110
Telecom	64	64	64	64	64	64
Zorgverzekering	179	179	179	179	179	179
Overige verzekeringen	33	33	33	33	33	33
Onderwijs	15	15	15	15	15	15
Kinderopvang	13	1.141	1.712	1.712	2.283	2.283
Contributies en abonnementen	3	3	3	3	3	3
Vervoer	28	28	28	28	33	33
Levensonderhoud anderen	0	0	0	0	0	0
Betalingsverplichtingen	0	0	0	0	0	0
Werkgerelateerde kosten	0	67	67	67	67	67
Totaal vaste lasten	1.296	2.567	3.172	3.172	3.748	3.748
<i>RESERVERINGSUITGAVEN</i>						
Kleding	133	133	133	133	133	133
Inboedel	108	108	108	108	108	108
Onderhoud	31	31	31	31	31	31
Zelfzorgmiddelen	6	6	6	6	6	6
Eigen risico	32	32	32	32	32	32
Eigen betalingen zorg	0	0	0	0	0	0
Vrijetijdsuitgaven	0	0	0	0	0	0
Totaal reserveringsuitgaven	310	310	310	310	310	310
<i>HUISHOUDELIJKE UITGAVEN</i>						
Voeding	397	397	397	397	397	397
Was- en schoonmaakartikelen	8	8	8	8	8	8
Persoonlijke verzorging	60	60	60	60	60	60
Huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0	0	0
Huisdieren	0	0	0	0	0	0
Roken	0	0	0	0	0	0
Diversen	8	8	8	8	8	8
Totaal huishoudelijke uitgaven	473	473	473	473	473	473
<i>SOCIALE PARTICIPATIE</i>						
Sociale participatie	192	192	192	192	235	235
<i>TOTAAL</i>						
Totaal uitgaven	2.271	3.542	4.147	4.147	4.766	4.766
Saldo inkomsten min uitgaven	542	451	571	637	677	811

5. Eenoudergezin met 2 oudere kinderen

uitgavenposten	100	110	125	130	140	150
<i>INKOMEN</i>						
Netto inkomen	1.345	1.480	1.682	1.749	1.884	2.018
Voorlopige aanslag	0	0	0	0	0	0
Zorgtoeslag	131	131	131	131	131	131
Huurtoeslag	445	445	445	445	445	445
Kinderbijslag	273	273	273	273	273	273
Kindgebonden budget	838	838	838	838	838	838
Kinderopvangtoeslag	0	0	0	0	0	0
Lokale tegemoetkomingen	0	0	0	0	0	0
Netto besteedbaar inkomen	3.031	3.166	3.368	3.435	3.570	3.704
<i>VASTE LASTEN</i>						
Huur	731	731	731	731	731	731
Energie	205	205	205	205	205	205
Water	25	25	25	25	25	25
Lokale lasten	0	110	110	110	110	110
Telecom	84	84	84	84	84	84
Zorgverzekering	179	179	179	179	179	179
Overige verzekeringen	33	33	33	33	33	33
Onderwijs	127	127	127	127	144	144
Kinderopvang	0	0	0	0	0	0
Contributies en abonnementen	3	3	3	3	3	3
Vervoer	55	55	55	55	65	65
Levensonderhoud anderen	0	0	0	0	0	0
Betalingsverplichtingen	0	0	0	0	0	0
Werkgerelateerde kosten	0	67	67	67	67	67
Totaal vaste lasten	1.442	1.619	1.619	1.619	1.646	1.646
<i>RESERVERINGSUITGAVEN</i>						
Kleding	194	194	194	194	194	194
Inboedel	119	119	119	119	119	119
Onderhoud	31	31	31	31	31	31
Zelfzorgmiddelen	6	6	6	6	6	6
Eigen risico	32	32	32	32	32	32
Eigen betalingen zorg	0	0	0	0	0	0
Vrijetijdsuitgaven	0	0	0	0	0	0
Totaal reserveringsuitgaven	382	382	382	382	382	382
<i>HUISHOUDELIJKE UITGAVEN</i>						
Voeding	619	619	619	619	619	619
Was- en schoonmaakartikelen	8	8	8	8	8	8
Persoonlijke verzorging	78	78	78	78	78	78
Huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0	0	0
Huisdieren	0	0	0	0	0	0
Roken	0	0	0	0	0	0
Diversen	8	8	8	8	8	8
Totaal huishoudelijke uitgaven	713	713	713	713	713	713
<i>SOCIALE PARTICIPATIE</i>						
Sociale participatie	235	235	235	235	285	285
<i>TOTAAL</i>						
Totaal uitgaven	2.772	2.949	2.949	2.949	3.026	3.026
Saldo inkomsten min uitgaven	259	217	419	486	544	678

6. Paar tot AOW-leeftijd zonder kinderen

uitgavenposten	100	110	125	130	140	150
<i>INKOMEN</i>						
Netto inkomen	1.922	2.114	2.403	2.499	2.691	2.883
Voorlopige aanslag	0	0	0	0	0	0
Zorgtoeslag	251	251	208	186	142	97
Huurtoeslag	413	413	383	348	271	183
Kinderbijslag	0	0	0	0	0	0
Kindgebonden budget	0	0	0	0	0	0
Kinderopvangtoeslag	0	0	0	0	0	0
Lokale tegemoetkomingen	0	0	0	0	0	0
Netto besteedbaar inkomen	2.586	2.778	2.994	3.033	3.104	3.163
<i>VASTE LASTEN</i>						
Huur	682	682	682	682	682	682
Energie	165	165	165	165	165	165
Water	21	21	21	21	21	21
Lokale lasten	0	104	104	104	104	104
Telecom	74	74	74	74	74	74
Zorgverzekering	358	358	358	358	358	358
Overige verzekeringen	42	42	42	42	42	42
Onderwijs	0	0	0	0	0	0
Kinderopvang	0	0	0	0	0	0
Contributies en abonnementen	10	10	10	10	10	10
Vervoer	43	43	43	43	43	43
Levensonderhoud anderen	0	0	0	0	0	0
Betalingsverplichtingen	0	0	0	0	0	0
Werkgerelateerde kosten	0	67	67	67	67	67
Totaal vaste lasten	1.395	1.566	1.566	1.566	1.566	1.566
<i>RESERVERINGSUITGAVEN</i>						
Kleding	123	123	123	123	123	123
Inboedel	98	98	98	98	98	98
Onderhoud	31	31	31	31	31	31
Zelfzorgmiddelen	10	10	10	10	10	10
Eigen risico	64	64	64	64	64	64
Eigen betalingen zorg	0	0	0	0	0	0
Vrijetijdsuitgaven	0	0	0	0	0	0
Totaal reserveringsuitgaven	326	326	326	326	326	326
<i>HUISHOUDELIJKE UITGAVEN</i>						
Voeding	486	486	486	486	486	486
Was- en schoonmaakartikelen	8	8	8	8	8	8
Persoonlijke verzorging	52	52	52	52	52	52
Huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0	0	0
Huisdieren	0	0	0	0	0	0
Roken	0	0	0	0	0	0
Diversen	7	7	7	7	7	7
Totaal huishoudelijke uitgaven	553	553	553	553	553	553
<i>SOCIALE PARTICIPATIE</i>						
Sociale participatie	185	185	185	210	210	210
<i>TOTAAL</i>						
Totaal uitgaven	2.459	2.630	2.630	2.655	2.655	2.655
Saldo inkomsten min uitgaven	127	148	364	378	449	508

7. Paar vanaf AOW-leeftijd

uitgavenposten	100	110	125	130	140	150
<i>INKOMEN</i>						
Netto inkomen	2.188	2.259	2.567	2.670	2.875	3.080
Voorlopige aanslag	0	0	0	0	0	0
Zorgtoeslag	251	248	204	189	159	130
Huurtoeslag	413	413	377	353	302	248
Kinderbijslag	0	0	0	0	0	0
Kindgebonden budget	0	0	0	0	0	0
Kinderopvangtoeslag	0	0	0	0	0	0
Lokale tegemoetkomingen	0	0	0	0	0	0
Netto besteedbaar inkomen	2.852	2.921	3.148	3.212	3.337	3.457
<i>VASTE LASTEN</i>						
Huur	682	682	682	682	682	682
Energie	176	176	176	176	176	176
Water	21	21	21	21	21	21
Lokale lasten	0	87	104	104	104	104
Telecom	74	74	74	74	74	74
Zorgverzekering	358	358	358	358	358	358
Overige verzekeringen	19	19	19	19	19	19
Onderwijs	0	0	0	0	0	0
Kinderopvang	0	0	0	0	0	0
Contributies en abonnementen	10	10	10	10	10	10
Vervoer	37	37	37	37	37	37
Levensonderhoud anderen	0	0	0	0	0	0
Betalingsverplichtingen	0	0	0	0	0	0
Werkgerelateerde kosten	0	0	0	0	0	0
Totaal vaste lasten	1.377	1.464	1.481	1.481	1.481	1.481
<i>RESERVERINGSUITGAVEN</i>						
Kleding	123	123	123	123	123	123
Inboedel	98	98	98	98	98	98
Onderhoud	31	31	31	31	31	31
Zelfzorgmiddelen	13	13	13	13	13	13
Eigen risico	64	64	64	64	64	64
Eigen betalingen zorg	0	0	0	0	0	0
Vrijetijdsuitgaven	0	0	0	0	0	0
Totaal reserveringsuitgaven	329	329	329	329	329	329
<i>HUISHOUDELIJKE UITGAVEN</i>						
Voeding	471	471	471	471	471	471
Was- en schoonmaakartikelen	8	8	8	8	8	8
Persoonlijke verzorging	53	53	53	53	53	53
Huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0	0	0
Huisdieren	0	0	0	0	0	0
Roken	0	0	0	0	0	0
Diversen	7	7	7	7	7	7
Totaal huishoudelijke uitgaven	539	539	539	539	539	539
<i>SOCIALE PARTICIPATIE</i>						
Sociale participatie	172	172	172	197	197	197
<i>TOTAAL</i>						
Totaal uitgaven	2.417	2.504	2.521	2.546	2.546	2.546
Saldo inkomsten min uitgaven	435	417	627	666	791	911

8. Paar vanaf AOW-leeftijd (AIO)

uitgavenposten	100	110	125	130	140	150
<i>INKOMEN</i>						
Netto inkomen	2.053	2.259	2.567	2.670	2.875	3.080
Voorlopige aanslag	0	0	0	0	0	0
Zorgtoeslag	251	248	204	189	159	130
Huurtoeslag	413	413	377	353	302	248
Kinderbijslag	0	0	0	0	0	0
Kindgebonden budget	0	0	0	0	0	0
Kinderopvangtoeslag	0	0	0	0	0	0
Lokale tegemoetkomingen	0	0	0	0	0	0
Netto besteedbaar inkomen	2.717	2.921	3.148	3.212	3.337	3.457
<i>VASTE LASTEN</i>						
Huur	682	682	682	682	682	682
Energie	176	176	176	176	176	176
Water	21	21	21	21	21	21
Lokale lasten	0	87	104	104	104	104
Telecom	74	74	74	74	74	74
Zorgverzekering	358	358	358	358	358	358
Overige verzekeringen	19	19	19	19	19	19
Onderwijs	0	0	0	0	0	0
Kinderopvang	0	0	0	0	0	0
Contributies en abonnementen	10	10	10	10	10	10
Vervoer	37	37	37	37	37	37
Levensonderhoud anderen	0	0	0	0	0	0
Betalingsverplichtingen	0	0	0	0	0	0
Werkgerelateerde kosten	0	0	0	0	0	0
Totaal vaste lasten	1.377	1.464	1.481	1.481	1.481	1.481
<i>RESERVERINGSUITGAVEN</i>						
Kleding	123	123	123	123	123	123
Inboedel	98	98	98	98	98	98
Onderhoud	31	31	31	31	31	31
Zelfzorgmiddelen	13	13	13	13	13	13
Eigen risico	64	64	64	64	64	64
Eigen betalingen zorg	0	0	0	0	0	0
Vrijetijdsuitgaven	0	0	0	0	0	0
Totaal reserveringsuitgaven	329	329	329	329	329	329
<i>HUISHOUDELIJKE UITGAVEN</i>						
Voeding	471	471	471	471	471	471
Was- en schoonmaakartikelen	8	8	8	8	8	8
Persoonlijke verzorging	53	53	53	53	53	53
Huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0	0	0
Huisdieren	0	0	0	0	0	0
Roken	0	0	0	0	0	0
Diversen	7	7	7	7	7	7
Totaal huishoudelijke uitgaven	539	539	539	539	539	539
<i>SOCIALE PARTICIPATIE</i>						
Sociale participatie	172	172	172	197	197	197
<i>TOTAAL</i>						
Totaal uitgaven	2.417	2.504	2.521	2.546	2.546	2.546
Saldo inkomsten min uitgaven	300	417	627	666	791	911

9. Paar met 2 jonge kinderen

uitgavenposten	100	110	125	130	140	150
<i>INKOMEN</i>						
Netto inkomen	1.922	2.114	2.403	2.499	2.691	2.883
Voorlopige aanslag	0	0	0	0	0	0
Zorgtoeslag	251	251	208	186	142	97
Huurtoeslag	445	445	415	380	303	215
Kinderbijslag	191	191	191	191	191	191
Kindgebonden budget	418	418	418	418	416	393
Kinderopvangtoeslag	0	0	0	0	0	0
Lokale tegemoetkomingen	0	0	0	0	0	0
Netto besteedbaar inkomen	3.227	3.419	3.635	3.674	3.743	3.779
<i>VASTE LASTEN</i>						
Huur	731	731	731	731	731	731
Energie	217	217	217	217	217	217
Water	31	31	31	31	31	31
Lokale lasten	0	116	116	116	116	116
Telecom	74	74	74	74	74	74
Zorgverzekering	358	358	358	358	358	358
Overige verzekeringen	47	47	47	47	47	47
Onderwijs	15	15	15	15	15	15
Kinderopvang	13	13	13	13	13	13
Contributies en abonnementen	10	10	10	10	10	10
Vervoer	50	50	50	55	55	55
Levensonderhoud anderen	0	0	0	0	0	0
Betalingsverplichtingen	0	0	0	0	0	0
Werkgerelateerde kosten	0	67	67	67	67	67
Totaal vaste lasten	1.546	1.729	1.729	1.734	1.734	1.734
<i>RESERVERINGSUITGAVEN</i>						
Kleding	195	195	195	195	195	195
Inboedel	122	122	122	122	122	122
Onderhoud	31	31	31	31	31	31
Zelfzorgmiddelen	10	10	10	10	10	10
Eigen risico	64	64	64	64	64	64
Eigen betalingen zorg	0	0	0	0	0	0
Vrijetijdsuitgaven	0	0	0	0	0	0
Totaal reserveringsuitgaven	422	422	422	422	422	422
<i>HUISHOUDELIJKE UITGAVEN</i>						
Voeding	533	533	533	533	533	533
Was- en schoonmaakartikelen	9	9	9	9	9	9
Persoonlijke verzorging	86	86	86	86	86	86
Huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0	0	0
Huisdieren	0	0	0	0	0	0
Roken	0	0	0	0	0	0
Diversen	10	10	10	10	10	10
Totaal huishoudelijke uitgaven	638	638	638	638	638	638
<i>SOCIALE PARTICIPATIE</i>						
Sociale participatie	259	259	259	314	314	314
<i>TOTAAL</i>						
Totaal uitgaven	2.865	3.048	3.048	3.108	3.108	3.108
Saldo inkomsten min uitgaven	362	371	587	566	635	671

10. Paar met 2 oudere kinderen

uitgavenposten	100	110	125	130	140	150
<i>INKOMEN</i>						
Netto inkomen	1.922	2.114	2.403	2.499	2.691	2.883
Voorlopige aanslag	0	0	0	0	0	0
Zorgtoeslag	251	251	208	186	142	97
Huurtoeslag	445	445	415	380	303	215
Kinderbijslag	273	273	273	273	273	273
Kindgebonden budget	555	555	555	555	553	530
Kinderopvangtoeslag	0	0	0	0	0	0
Lokale tegemoetkomingen	0	0	0	0	0	0
Netto besteedbaar inkomen	3.446	3.638	3.854	3.893	3.961	3.997
<i>VASTE LASTEN</i>						
Huur	731	731	731	731	731	731
Energie	217	217	217	217	217	217
Water	31	31	31	31	31	31
Lokale lasten	0	116	116	116	116	116
Telecom	93	93	93	93	93	93
Zorgverzekering	358	358	358	358	358	358
Overige verzekeringen	47	47	47	47	47	47
Onderwijs	127	127	127	144	144	144
Kinderopvang	0	0	0	0	0	0
Contributies en abonnementen	10	10	10	10	10	10
Vervoer	77	77	77	87	87	87
Levensonderhoud anderen	0	0	0	0	0	0
Betalingsverplichtingen	0	0	0	0	0	0
Werkgerelateerde kosten	0	67	67	67	67	67
Totaal vaste lasten	1.691	1.874	1.874	1.901	1.901	1.901
<i>RESERVERINGSUITGAVEN</i>						
Kleding	256	256	256	256	256	256
Inboedel	133	133	133	133	133	133
Onderhoud	31	31	31	31	31	31
Zelfzorgmiddelen	10	10	10	10	10	10
Eigen risico	64	64	64	64	64	64
Eigen betalingen zorg	0	0	0	0	0	0
Vrijetijdsuitgaven	0	0	0	0	0	0
Totaal reserveringsuitgaven	494	494	494	494	494	494
<i>HUISHOUDELIJKE UITGAVEN</i>						
Voeding	729	729	729	729	729	729
Was- en schoonmaakartikelen	9	9	9	9	9	9
Persoonlijke verzorging	104	104	104	104	104	104
Huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0	0	0
Huisdieren	0	0	0	0	0	0
Roken	0	0	0	0	0	0
Diversen	10	10	10	10	10	10
Totaal huishoudelijke uitgaven	852	852	852	852	852	852
<i>SOCIALE PARTICIPATIE</i>						
Sociale participatie	302	302	302	365	365	365
<i>TOTAAL</i>						
Totaal uitgaven	3.339	3.522	3.522	3.612	3.612	3.612
Saldo inkomsten min uitgaven	107	116	332	281	349	385

11. Paar met 4 kinderen

uitgavenposten	100	110	125	130	140	150
<i>INKOMEN</i>						
Netto inkomen	1.922	2.114	2.403	2.499	2.691	2.883
Voorlopige aanslag	0	0	0	0	0	0
Zorgtoeslag	251	251	208	186	142	97
Huurtoeslag	445	445	415	380	303	215
Kinderbijslag	505	505	505	505	505	505
Kindgebonden budget	954	954	954	954	952	929
Kinderopvangtoeslag	0	0	0	0	0	0
Lokale tegemoetkomingen	0	0	0	0	0	0
Netto besteedbaar inkomen	4.077	4.269	4.485	4.523	4.592	4.628
<i>VASTE LASTEN</i>						
Huur	731	731	731	731	731	731
Energie	227	227	227	227	227	227
Water	35	35	35	35	35	35
Lokale lasten	0	116	116	116	116	116
Telecom	93	93	93	93	93	93
Zorgverzekering	358	358	358	358	358	358
Overige verzekeringen	47	47	47	47	47	47
Onderwijs	144	144	144	161	161	161
Kinderopvang	0	0	0	0	0	0
Contributies en abonnementen	10	10	10	10	10	10
Vervoer	97	97	97	119	119	119
Levensonderhoud anderen	0	0	0	0	0	0
Betalingsverplichtingen	0	0	0	0	0	0
Werkgerelateerde kosten	0	67	67	67	67	67
Totaal vaste lasten	1.742	1.925	1.925	1.964	1.964	1.964
<i>RESERVERINGSUITGAVEN</i>						
Kleding	305	305	305	305	305	305
Inboedel	156	156	156	156	156	156
Onderhoud	31	31	31	31	31	31
Zelfzorgmiddelen	10	10	10	10	10	10
Eigen risico	64	64	64	64	64	64
Eigen betalingen zorg	0	0	0	0	0	0
Vrijetijdsuitgaven	0	0	0	0	0	0
Totaal reserveringsuitgaven	566	566	566	566	566	566
<i>HUISHOUDELIJKE UITGAVEN</i>						
Voeding	899	899	899	899	899	899
Was- en schoonmaakartikelen	10	10	10	10	10	10
Persoonlijke verzorging	138	138	138	138	138	138
Huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0	0	0
Huisdieren	0	0	0	0	0	0
Roken	0	0	0	0	0	0
Diversen	13	13	13	13	13	13
Totaal huishoudelijke uitgaven	1.060	1.060	1.060	1.060	1.060	1.060
<i>SOCIALE PARTICIPATIE</i>						
Sociale participatie	400	400	400	498	498	498
<i>TOTAAL</i>						
Totaal uitgaven	3.768	3.951	3.951	4.088	4.088	4.088
Saldo inkomsten min uitgaven	309	318	534	435	504	540

12. Alleenstaande tot AOW-leeftijd met een licht verstandelijke beperking

uitgavenposten	100	110	125	130	140	150
<i>INKOMEN</i>						
Netto inkomen	1.345	1.480	1.682	1.749	1.884	2.018
Voorlopige aanslag	0	0	0	0	0	0
Zorgtoeslag	131	131	131	131	131	131
Huurtoeslag	411	411	411	411	393	356
Kinderbijslag	0	0	0	0	0	0
Kindgebonden budget	0	0	0	0	0	0
Kinderopvangtoeslag	0	0	0	0	0	0
Lokale tegemoetkomingen	17	17	17	0	0	0
Netto besteedbaar inkomen	1.904	2.039	2.241	2.291	2.408	2.505
<i>VASTE LASTEN</i>						
Huur	682	682	682	682	682	682
Energie	143	143	143	143	143	143
Water	17	17	17	17	17	17
Lokale lasten	0	63	63	63	63	63
Telecom	64	64	64	64	64	64
Zorgverzekering	208	208	208	208	208	208
Overige verzekeringen	26	26	26	26	26	26
Onderwijs	0	0	0	0	0	0
Kinderopvang	0	0	0	0	0	0
Contributies en abonnementen	6	6	6	6	6	6
Vervoer	26	26	26	26	26	26
Levensonderhoud anderen	0	0	0	0	0	0
Betalingsverplichtingen	0	0	0	0	0	0
Werkgerelateerde kosten	0	67	67	67	67	67
Totaal vaste lasten	1.172	1.302	1.302	1.302	1.302	1.302
<i>RESERVERINGSUITGAVEN</i>						
Kleding	62	62	62	62	62	62
Inboedel	87	87	87	87	87	87
Onderhoud	31	31	31	31	31	31
Zelfzorgmiddelen	6	6	6	6	6	6
Eigen risico	32	32	32	32	32	32
Eigen betalingen zorg	29	39	39	39	39	39
Vrijetijdsuitgaven	0	0	0	0	0	0
Totaal reserveringsuitgaven	247	257	257	257	257	257
<i>HUISHOUDELIJKE UITGAVEN</i>						
Voeding	267	267	267	267	267	267
Was- en schoonmaakartikelen	7	7	7	7	7	7
Persoonlijke verzorging	26	26	26	26	26	26
Huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0	0	0
Huisdieren	0	0	0	0	0	0
Roken	0	0	0	0	0	0
Diversen	5	5	5	5	5	5
Totaal huishoudelijke uitgaven	305	305	305	305	305	305
<i>SOCIALE PARTICIPATIE</i>						
Sociale participatie	140	140	140	153	153	153
<i>TOTAAL</i>						
Totaal uitgaven	1.864	2.004	2.004	2.017	2.017	2.017
Saldo inkomsten min uitgaven	40	35	237	274	391	488

13. Alleenstaande vanaf AOW-leeftijd met een motorische beperking

uitgavenposten	100	110	125	130	140	150
<i>INKOMEN</i>						
Netto inkomen	1.595	1.651	1.876	1.951	2.101	2.252
Voorlopige aanslag	14	14	13	13	12	11
Zorgtoeslag	131	131	131	131	131	114
Huurtoeslag	448	448	421	396	341	279
Kinderbijslag	0	0	0	0	0	0
Kindgebonden budget	0	0	0	0	0	0
Kinderopvangtoeslag	0	0	0	0	0	0
Lokale tegemoetkomingen	17	17	17	0	0	0
Netto besteedbaar inkomen	2.205	2.261	2.459	2.491	2.585	2.656
<i>VASTE LASTEN</i>						
Huur	773	773	773	773	773	773
Energie	159	199	206	206	206	206
Water	17	17	17	17	17	17
Lokale lasten	0	0	63	63	63	63
Telecom	64	64	64	64	64	64
Zorgverzekering	195	195	195	195	195	195
Overige verzekeringen	17	17	17	17	17	17
Onderwijs	0	0	0	0	0	0
Kinderopvang	0	0	0	0	0	0
Contributies en abonnementen	6	6	6	6	6	6
Vervoer	16	16	16	16	16	16
Levensonderhoud anderen	0	0	0	0	0	0
Betalingsverplichtingen	0	0	0	0	0	0
Werkgerelateerde kosten	0	0	0	0	0	0
Totaal vaste lasten	1.247	1.287	1.357	1.357	1.357	1.357
<i>RESERVERINGSUITGAVEN</i>						
Kleding	62	62	93	93	93	93
Inboedel	87	87	87	87	87	87
Onderhoud	31	31	31	31	31	31
Zelfzorgmiddelen	9	9	9	9	9	9
Eigen risico	32	32	32	32	32	32
Eigen betalingen zorg	51	51	51	51	51	51
Vrijetijdsuitgaven	0	0	0	0	0	0
Totaal reserveringsuitgaven	272	272	303	303	303	303
<i>HUISHOUDELIJKE UITGAVEN</i>						
Voeding	259	259	259	259	259	259
Was- en schoonmaakartikelen	7	7	13	13	13	13
Persoonlijke verzorging	26	26	26	26	26	26
Huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0	0	0
Huisdieren	0	0	0	0	0	0
Roken	0	0	0	0	0	0
Diversen	5	5	5	5	5	5
Totaal huishoudelijke uitgaven	297	297	303	303	303	303
<i>SOCIALE PARTICIPATIE</i>						
Sociale participatie	142	142	142	154	154	154
<i>TOTAAL</i>						
Totaal uitgaven	1.958	1.998	2.105	2.117	2.117	2.117
Saldo inkomsten min uitgaven	247	263	354	374	468	539